

Program rozvoje obce Orel

2023–2030

Zadavatel:

Obec Orel

Orel 38

538 21 Slatiňany

Kontaktní osoby zadavatele:

Bc. František Horník

urad@obecorel.cz, 725 417 888

Zpracovatel:

Regionální rozvojová agentura Pardubického kraje

Nám. Republiky 12

530 21 Pardubice

Zástupce zpracovatele:

Mgr. Václav Čapek

vaclav.capek@rrapk.cz, 607 994 556

Mgr. Jana Hoffmanová

jana.hoffmanova@rrapk.cz, 728 019 543

OBSAH

Úvod.....	3
1 ANALYTICKÁ ČÁST	4
1.1 CHARAKTERISTIKA OBCE	4
1.1.1 Geografická poloha a území	4
1.1.2 Obyvatelstvo	6
1.1.3 Hospodářství.....	14
1.1.4 Infrastruktura.....	25
1.1.5 Vybavenost obce.....	33
1.1.6 Životní prostředí	38
1.1.7 Správa obce.....	41
1.2 VÝCHODISKA NÁVRHOVÉ ČÁSTI	48
1.2.1 SWOT analýza	48
2 NÁVRHOVÁ ČÁST	51

ÚVOD

Program rozvoje obce Orel (dále jen „PRO“) je dlouhodobý programový dokument vytyčující záměry obce Orel na období 7 let. Jde tedy o dokument, který se neomezuje pouze na jedno volební období zastupitelstva obce. Jedná se o komplexní programový dokument, který formuluje strategii rozvoje celého území obce, včetně komunity a jejího fungování.

PRO je důležitým nástrojem k upevnění pozice v regionu a posílení její konkurenceschopnosti. Je podkladem pro rozvojové aktivity a územní plánování v obci, ale i v regionu. Přispívá k tomu, aby obec efektivně využívala finanční prostředky jak z vlastního rozpočtu, tak i z vypsaných dotačních titulů.

Dokument umožní představitelům obce koncepční plánování rozvoje obce.

PRO umožní obci:

- naplňovat dlouhodobé cíle a strategickou vizi obce
- rozhodovat v zastupitelstvu v širším koncepčním rámci
- koordinovat aktivity a zájmy různých subjektů působících v obci
- prosazovat a chránit veřejný zájem
- stanovit priority obce, místních obyvatel, podnikatelských subjektů a následně investičního programu
- posílit sounáležitost mezi lidmi navzájem
- posílit odpovědnost místních obyvatel za další rozvoj obce tak, aby přicházeli s konkrétními návrhy a řešením daného problému

Program rozvoje obce musí vycházet ze sociálně ekonomické analýzy současného stavu, zhodnotit silné a slabé stránky obce, její rozvojové příležitosti a identifikovat existující rizika.

Program rozvoje obce Orel je zpracován dle metodiky garantované Ministerstvem pro místní rozvoj ČR. Kompletní metodiky, včetně dalších nástrojů tvorby programů rozvoje obcí jsou k dispozici na www.obcepro.cz. Dokumentem, bezprostředně navazujícím na tento program, by měl být operativní roční plán akcí, určených k realizaci na základě aktuálních možností obce.

Program rozvoje obce zpracovala ve spolupráci se zástupci obce Orel Regionální rozvojová agentura Pardubického kraje v roce 2023.

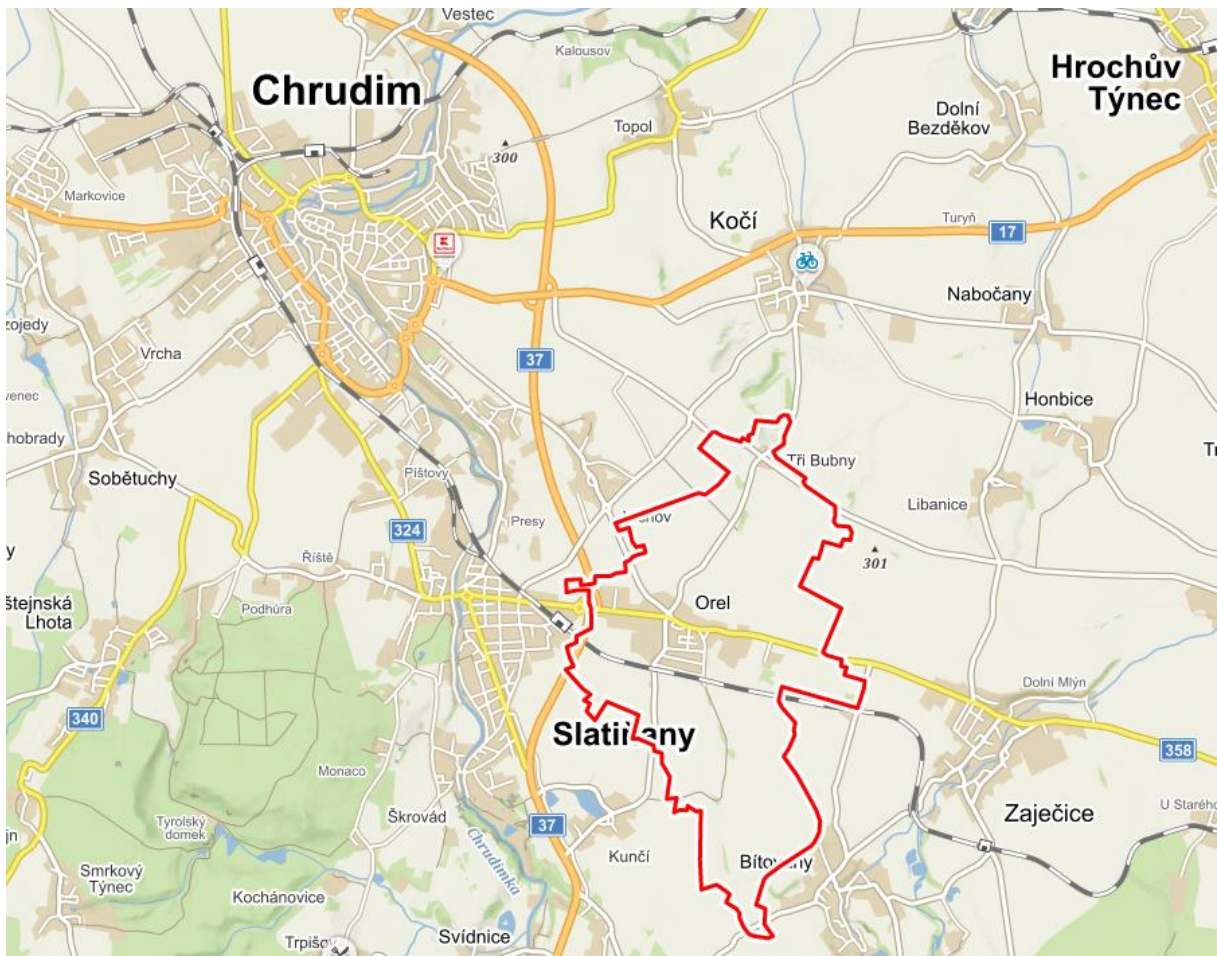
Plán rozvoje obce Orel 2023-2030 schválilo zastupitelstvo obce Orel na svém zasedání konaném dne 10.08.2023 usnesením č. 6/2023.

1 ANALYTICKÁ ČÁST

1.1 CHARAKTERISTIKA OBCE

1.1.1 Geografická poloha a území

Obec Orel se nachází v Pardubickém kraji, v okrese Chrudim. Leží přibližně 14 km jižně od krajského města Pardubice a 4,5 kilometru jihovýchodně od centra okresního města Chrudim. Obec dále těsně sousedí ze západu s městem Slatiňany. Orel patří se svojí rozlohou 6,4 km² mezi menší obce Pardubického kraje.

Obr. 1 Poloha obce Orel

Zdroj: www.mapy.cz

Dle administrativního členění spadá obec Orel do správního obvodu obce s rozšířenou působností Chrudim (Tab. 1).

Tab. 1 Administrativní příslušnost obce Orel

Administrativní příslušnost obce	
NUTS 2	Severovýchod
Kraj	Pardubický
Okres	Chrudim
Obec s rozšířenou působností	Chrudim

Zdroj: zpracovatel

Obec Orel leží v nadmořské výšce 275 m n. m., východně od řeky Chrudimky a východně od severního okraje CHKO Železné hory. Rozkládá se v rovinatém terénu, který je na severní straně ohraničen vyvýšeninou s osadou Tři Bubny, na jihu jsou nedaleko výběžky Železných hor se Skalkou a Žumberkem a na jihozápadě se terén za Slatiňany zvedá k vrchům Chlum a Hůra. Na severozápadě je na dohled hrana náhorní planiny nazývaná Vlčí Hora.

1.1.1.1 Historie obce

Orel se nachází v místě, kde bývalo rozsáhlé, již zaniklé jezero. Zůstaly po něm bažiny a rašeliniště, tzv. Orliny, kde se od 17. do 19. století těžila rašelina. Archeologické nálezy přímo z obce, které by doložily její pravěké osídlení, neexistují. V roce 2019 však byly nalezeny důkazy o osídlení velmi blízkém. Při záchranném archeologickém průzkumu při stavbě obchvatu Slatiňan byly v bezprostřední blízkosti obce objeveny hroby z druhé poloviny 5. století. První písemná zmínka o obci pochází z roku 1360.

Obec Orel ale existovala pravděpodobně již dříve, před rokem 1360. Byla zde tvrz a poplužní dvůr. Rytířští držitelé Orle zde byli již v polovině 14. století, protože v listině z roku 1349 se mluví o kostele sv. Jiří, který byl nerozlučně spjat s orelským majetkem a byl vždy prodáván současně s tvrzí a statkem.

Jméno obce je poprvé doloženo v roce 1360. Vzniklo starobyrou přivlastňovací příponou z osobního jména Orel a znamenalo Orlův (dvůr). Od roku 1924 se používá úředně původní tvar Orel.

Nejstarším známým držitelem Orle byl rytíř Mikuláš z Orle ve službách krále Karla IV. Ve vojsku krále Jiřího z Poděbrad sloužil další majitel Michálek ze Sán (je o něm zmínka ještě v roce 1479). V erbu měl dva křížem přeložené háky k natahování samostřílu, které se dnes staly znakem obecního praporu. Po roce 1525 byl majitelem Aleš Janovský ze Soutic, který patřil mezi vážené šlechtice a byl dvakrát zvolen hejtmanem chrudimského kraje. Erb Janovských ze Soutic se stal znakem obce.

Po roce 1574 se sňatkem se sestrou Jana Janovského stal majitelem Orle Jan Kekule ze Strádonic, který značně rozšířil své panství až po Nasavrky. V roce 1581 se stal hejtmanem chrudimského kraje. Tehdy zde bylo 28 selských usedlostí a asi 150 obyvatel (bez tvrze a dvoru).

Dalším držitelem byl Jindřich Kunata Dobřenský z Dobřenic, vzdělaný a vážený pro svůj rozhled v politických a vojenských záležitostech. V mládí se účastnil tažení v Uhrách proti Turkům,

později byl činný v krajských a zemských úřadech. Několikrát byl hejtmanem chrudimského kraje. Byl přisedícím zemského soudu a v letech 1615-1618 zasedal i v komorním soudu království Českého. V jeho době panoval v Orli čilý společenský ruch. Zemřel roku 1619. Dobřenští byli držiteli obce až do roku 1683, kdy zemřel Václav Kryštof. Ten zastával v letech 1680-1683 úřad hejtmana chrudimského kraje. Potom majetek koupil hrabě Rudolf Václav ze Schönfeldu. Jeho syn Josef František zemřel roku 1737 a odkázal jmění dceři Marii Kateřině ze Schönfeldu. Ta se provdala za Jana Adama Auersperga. Od této doby byli držiteli obce Orle Auerspergovi až do vzniku Československé republiky, kdy byl statek rozparcelován.

1.1.2 Obyvatelstvo

1.1.2.1 Demografická situace

Počet obyvatel, vývoj:

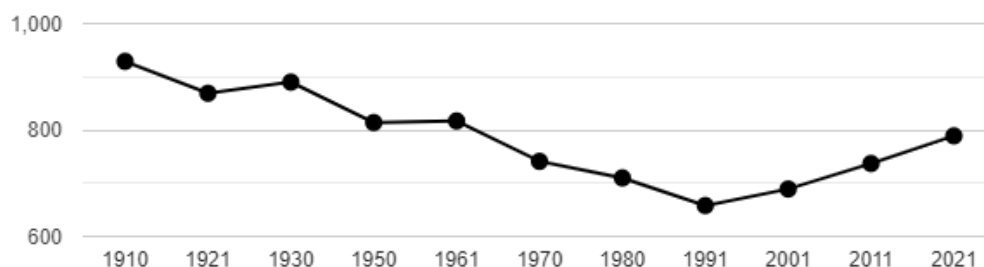
Dle údajů Českého statistického úřadu měla obec Orel k 31. 12. 2022 celkem 808 trvale žijících obyvatel. Z dlouhodobého časového hlediska od roku 1910 počet obyvatel v obci lehce kolísá – na začátku sledovaného období žilo v Orli přes 900 obyvatel. Za více než 100 let počet obyvatel v obci úhrnně klesl přibližně o 200. Od roku 1987, kdy počet obyvatel v obci dosáhl svého minima, však sledovaná křivka roste. Od roku 2017 zaznamenává pravidelný růst (viz Obr. 2).

Tab. 2 Vývoj počtu obyvatel obce Orel v letech 2018–2022

		2018	2019	2020	2021	2022
Počet obyvatel celkem		778	779	784	789	808
v tom podle pohlaví	muži	413	406	410	407	420
	ženy	365	373	374	382	388

Zdroj: ČSÚ

Dlouhodobý vývoj počtu obyvatel obce Orel od roku 1910

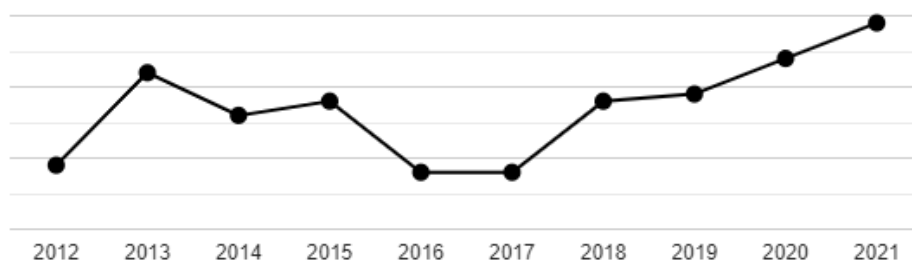
Obr. 2 Počet obyvatel obce Orel v letech 1910–2021

Zdroj: ČSÚ

Oproti jiným, stejně velkým obcím České republiky, lze hovořit o velmi pozitivním trendu, neboť tendencí dnešní doby je opouštění menších obcí a stěhování do měst a hlavně jejich okrajových částí, do tzv. satelitních městeček (suburbí). Menší obce i města pomalu vymírají,

a to na úkor měst větších. V Orli je situace přesně opačná. Počet obyvatel posledních 5 let lineárně roste a dá se předpokládat, že tento růst bude pokračovat i nadále.

Vývoj počtu obyvatel obce Orel v letech 2012–2021

Obr. 3 Vývoj počtu obyvatel obce Orel v letech 2012–2021

Zdroj: ČSÚ

Přirozený přírůstek/úbytek, migrační saldo:

Celkový vývoj obyvatelstva ovlivňují dvě základní složky tohoto ukazatele. První se týká přirozené změny obyvatel (narození, zemřelí) a druhá mechanického pohybu obyvatel (vystěhovalí, přistěhovalí).

Přirozený přírůstek/úbytek obyvatel udává rozdíl mezi počtem živě narozených dětí a počtem zemřelých osob.

Migrační saldo udává rozdíl mezi počtem přistěhovalých a vystěhovalých. Převažuje-li počet přistěhovalých do územní jednotky nad počtem vystěhovalých, jde o pozitivní migrační saldo, tedy migrační růst (zisk).

Tab. 3 Pohyb obyvatel v obci Orel v letech 2017–2021

		2017	2018	2019	2020	2021
Živě narození		5	11	9	6	11
Zemřelí		16	6	7	6	12
Přistěhovalí		23	16	19	18	11
Vystěhovalí		12	11	20	13	10
Přírůstek (úbytek)	přirozený	-11	5	2	0	-1
	stěhováním (migrační saldo)	11	5	-1	5	1
	celkový	0	10	1	5	0

Zdroj: ČSÚ

Počet obyvatel obce byl ve sledovaných letech 2017–2021 nejvíce ovlivněn migrací. Ta byla v letech 2017, 2018, 2020 a 2021 kladná, tedy do Orle se přistěhovalo více lidí, než z obce odešlo. Největší příliv obyvatel způsobený přistěhováním zaznamenala Orle v roce 2017, kdy se přistěhovalo 23 obyvatel. Záporné migrační hodnoty byly zaznamenány pouze v roce 2019.

Přirozený přírůstek obyvatel ve sledovaných letech nepravidelně kolísá – v letech 2017 a 2021 by zaznamenaný přirozený úbytek obyvatel, v ostatních sledovaných letech se pohybují

hodnoty přirozeného přírůstku od 0 do 5. Průměrně je přirozený přírůstek obyvatel dlouhodobě pod nulovou linií, jedná se tedy o přirozený úbytek.

Nejvyšší celkový přírůstek obyvatel, který je vyčíslen součtem přirozeného přírůstku a migračního salda, byl zaznamenán v roce 2018, kdy se počet obyvatel v obci Orel zvýšil o 10 osob.

Tab. 4 Pohyb obyvatel v obci Orel v roce 2021

	Absolutně	Na 1 000 obyv.
Živě narození celkem	11	14‰
Zemřelí celkem	12	14‰
Přirozený přírůstek	-1	-1‰
Přistěhovalí celkem	11	14‰
Vystěhovalí celkem	10	13‰
Saldo migrace	1	1‰
Meziroční změna počtu obyvatel	0	0‰

Zdroj: ČSÚ

Rok 2021 byl spíše podprůměrný, co se týče hodnot přirozeného a migračního přírůstku, oproti hodnotám z předchozích sledovaných let. Meziroční změna počtu obyvatel byla nulová.

Pokud porovnáme hodnoty s dalšími územními celky, kterými jsou ORP Chrudim, okres Chrudim, Pardubický kraj a celá ČR (viz Tab. 5), byl přirozený úbytek obyvatelstva v obci Orel nejnižší. Meziroční změna počtu obyvatel dosáhla nulové hodnoty, stejně jako v okrese Chrudim a Pardubickém kraji. ORP Chrudim a ČR zaznamenaly meziroční změnu v počtu obyvatel v hodnotě 2 ‰ (při přepočtu na 1 000 obyvatel).

Tab. 5 Pohyb obyvatel v obci Orel ve srovnání s dalšími územními celky v roce 2021

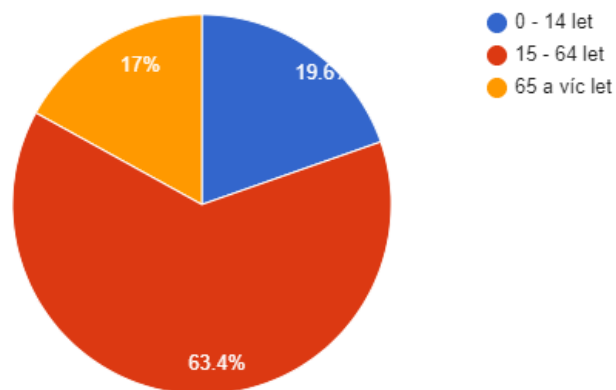
	Míra porodnosti	Míra úmrtnosti	Přirozený přírůstek v přepočtu na 1000 obyvatel	Míra imigrace	Míra emigrace	Saldo migrace	Meziroční změna počtu obyvatel
Orel	14‰	14‰	-1‰	14‰	13‰	1‰	0‰
ORP CHRUDIM	11‰	11‰	-3‰	29‰	24‰	5‰	2‰
Okres Chrudim	11‰	11‰	-3‰	27‰	24‰	3‰	0‰
Pardubický kraj	11‰	11‰	-3‰	29‰	25‰	3‰	0‰
ČR	11‰	11‰	-3‰	30‰	25‰	5‰	2‰

Zdroj: ČSÚ

Věkové složení obyvatel (podíl seniorů, dětí):

Věková struktura obyvatel je sledována prostřednictvím základních věkových skupin, které jsou svým rozložením ekonomické povahy. Jedná se o tři složky - tzv. předproduktivní 0 až 14 let, produktivní 15 až 64 let a poproduktivní 65 let a více.

Věková struktura obyvatel obce Orel v roce 2021

Obr. 4 Věková struktura obyvatel v obci Orel v roce 2021

Zdroj: ČSÚ

V roce 2021 byla v obci Orel nejméně zastoupenou skupinou obyvatel postproduktivní věková kategorie 65 let a více (134 obyvatel). Nejsilnější byla produktivní skupina obyvatel ve věku 15–64 let (500 obyvatel). Děti ve věku 0–14 let bylo v obci ve sledovaném roce 155 (viz Obr. 4). Celkově žilo v Orli ke konci roku 2021 o 25 osob mužského pohlaví více než osob ženského pohlaví. Průměrný věk se v obci v posledních pěti sledovaných letech pohybuje kolem 41 roků. V roce 2021 byl průměrný věk 40,7 let.

Tab. 6 Vývoj stavu obyvatel v obci Orel v letech 2017–2021

		2017	2018	2019	2020	2021
Počet obyvatel celkem		768	778	779	784	789
v tom podle pohlaví	muži	405	413	406	410	407
	ženy	363	365	373	374	382
v tom ve věku (let)	0-14	128	134	136	144	155
	15-64	511	509	506	501	500
	65 a více	129	135	137	139	134
Průměrný věk		41,1	41,1	41,2	41,2	40,7
Index stáří		100,78	100,75	100,74	96,53	86,45
Index ekonomické zatíženosti		50,29	52,85	53,95	56,49	57,80

Zdroj: ČSÚ

Věková struktura obyvatel má vliv nejen na průměrný věk obyvatel obce, ale také na index stáří a index ekonomické zatíženosti obce.

Index stáří vyjadřuje, kolik je v populaci obyvatel ve věku 65 let a více na 100 dětí ve věku 0-14 let. Čím menší je index stáří, tím optimálnější je celkový výsledek zkoumané proměnné. V

obci Orel bylo ke konci roku 2021 více mladistvých osob než osob v nejstarší sledované věkové kategorii. Index stáří v průběhu sledovaných let 2017–2021 v obci klesal. V roce 2021 připadalo na 100 dětí ve věku 0–14 let celkem 86,45 seniorů. To, v porovnání s údaji za ORP, okres i kraj, představuje velmi pozitivní vývoj (viz Tab. 3). Tento vývoj znamená, že tempo růstu počtu dětí a mladistvých ve skupině 0–14 let je rychlejší než nárůst počtu osob v postproduktivním věku 65 let a více.

Tab. 7 Věkové poměry v obci Orel v porovnání s dalšími územními celky v roce 2021

Území	Počet obyvatel v roce 2021	0-14 let (%)	65 a více let (%)	Index stáří
Orel	789,00	19,65 %	16,98 %	86,45
ORP CHRUDIM	82 981,00	14,98 %	17,44 %	133,73
Okres Chrudim	105 074,00	15,83 %	21,52 %	135,92
Pardubický kraj	514 518,00	16,11 %	21,04 %	130,60
ČR	10 515 436,00	16,10 %	20,63 %	128,10

Zdroj: ČSÚ

Index ekonomické zatíženosti obyvatel vyjadřuje, kolik je v populaci seniorů a dětí na 100 osob v produktivním věku 15–64 let. Čím menší je výsledná hodnota, tím optimálnější je celkový výsledek zkoumané proměnné.

V Orli za rok 2021 připadlo na 100 obyvatel ve věku 15–64 let celkem 57,8 dětí a seniorů. Vezmeme-li v potaz, že ne všechny osoby v produktivním věku jsou ekonomicky aktivní, dostaneme se k výsledku, že na jednu osobu v produktivním věku připadají více jak dvě osoby ve věku neproduktivním. Index ekonomické zatíženosti v průběhu sledovaných let stoupal. Tento trend byl způsoben nárůstem počtu dětí a mladistvých v obci. Naopak počet osob v produktivní věkové kategorii klesal.

Předpokládaný vývoj podílu dětí a seniorů:

Pro rozvojové účely je nezbytné analyzovat detailněji věkové skupiny, a to vzhledem k možnosti předvídat potřeby obyvatelstva do budoucnosti.

Věková struktura obyvatel za 20 let bude charakterizována poměrně silným zastoupením obyvatel ve věkové skupině 65 a více let. Věková kategorie obyvatel do 14 let se bude pohybovat na dlouhodobě ustálených hodnotách (uvažováno bez silné migrační vlny). Počet obyvatel v produktivním věku bude průběžně klesat.

Vzdělanostní struktura:

Údaje o nejvyšším dosaženém vzdělání jsou veřejně k dispozici pouze v rámci statistik Sčítání lidu, domů, bytů za rok 2021 (dále SLDB 2021). Tuto zkoumanou proměnnou proto nelze sledovat v čase, jak tomu bylo v případě předešlých proměnných. Český statistický úřad neviduje informace o vzdělanostní struktuře obyvatel za jednotlivé roky.

Do vzdělanostní struktury obyvatelstva jsou započítáni obyvatelé starší 15 let.

Tab. 8 Vzdělanostní struktura obyvatelstva obce Orel v porovnání s dalšími územními celky v roce 2021

Území	Obyvatelstvo ve věku 15 a více let	v tom nejvyšší dosažené vzdělání						
		bez vzdělání	základní vč. neukončeného	střední vč. vyučení (bez maturity)	úplné střední (s maturitou), vč. nástavbového a pomaturitního	vyšší odborné, konzervatoř	vysokoškolské	nezjištěno
Pardubický kraj	427 281	2 656	53 808	149 516	132 997	7 375	58 987	21 924
%	100,00	0,62	12,59	34,99	31,13	1,73	13,81	5,13
Okres Chrudim	86 247	627	11 134	32 503	25 718	1 446	10 450	4 369
%	100,00	0,73	12,91	37,69	29,82	1,68	12,12	5,07
ORP Chrudim	69 044	550	8 778	25 314	20 893	1 154	8 725	3 630
%	100	0,80	12,71	36,66	30,26	1,67	12,64	5,26
Orel	618	7	65	220	207	11	78	30
%	100,00	1,13	10,52	35,60	33,50	1,78	12,62	4,85

Zdroj: ČSÚ

Obyvateli obce Orel jsou nejčastěji lidé se středním vzděláním bez maturity nebo s výučním listem (35,6 %). Druhou, téměř stejně početně obsazenou skupinou, tvoří lidé s úplným středním vzděláním s maturitou (33,5 %). Bez vzdělání a se základním vzděláním žije v obci 72 obyvatel (11,7 %).

Vzdělanostní struktura obyvatel obce Orel v roce 2021

Obr. 5 Vzdělanostní struktura obyvatel obce Orel v roce 2021

Zdroj: ČSÚ

Obec Orel dosahuje ve srovnání s vyššími územními celky (viz Tab. 8) vyšší podíl obyvatel bez vzdělání a s úplným středním vzděláním. Naopak nižší podíl zaznamenává u obyvatel s nejvyšším dosaženým základním vzděláním. V ostatních kategoriích se obec Orel drží v průměrných číslech.

1.1.2.2 Sociální situace

Národnostní menšiny a výskyt sociálně slabých obyvatel/skupin:

V obci Orel se nevyskytují žádné národnostní menšiny, sociálně slabé skupiny obyvatel ani sociálně vyloučené lokality. Výskyt sociopatologických jevů není v obci zaznamenán.

Spolková, osvětová a informační činnost:

Na území obce Orel se nachází tři uskupení vykazující spolkovou, osvětovou či informační činnost:

Sdružení dobrovolných hasičů Orel

Činnost sdružení dobrovolných hasičů (SDH) Orel má dlouhou tradici. Vznik dobrovolného sboru hasičského v obci Orel se datuje k 26. únoru 1884.

SDH Orel je samostatný subjekt, ale obec v roce 2008 zřizovací listinou zřídila jednotku dobrovolných hasičů (prakticky totožnou se SDH), kterou průběžně, podle potřeb, materiálně podporuje (výstavba hasičárny, pořízení vybavení, nákup hasičského vozidla atd.).

V letech 2017-2018 byla postavena zcela nová budova obecního úřadu s hasičskou zbrojnicí naproti stávající budově hasičárny. Hasiči tak mají k dispozici jednu garáž a dvůr. V současné době má sbor 14 aktivních členů. Od srpna roku 2022 disponuje novým zásahovým vozidlem.

SDH Orel v obci organizuje některé společenské akce, na pořádání dalších se podílí. Jde například o hasičský ples, pálení čarodějnic, rozloučení s prázdninami či podzimní posvícení. Hasiči se též účastní okrskových soutěží v okolních obcích. SDH se vzdělává na pravidelných školeních pod záštitou Hasičského záchranného sboru Chrudim.

Mezi nejdůležitější zásahy dobrovolných hasičů v roce 2022 patřila likvidace spadlých stromů po silné bouři, která se na území obce přehnala v červnu.

Orelský bubínek

Orelský bubínek je spolek věnující se pořádání společenských akcí. V roce 2022 byly spolkem uspořádány tyto akce:

- Tříkrálová sbírka (8. 1. 2022)
- Výroba čarodějnice (26. 4. 2022)
- Pálení čarodějnic (30. 4. 2022)
- Dětský den (11. 6. 2022)
- Brigáda v Borovině (28. 08. 2022)

- Rozloučení s prázdninami (3.9.2022)
- Lampionový průvod (6. 11. 2022)
- Vánoční zpívání (27. 11. 2022)

Činnost spolku Orelský bubínek je v průběhu roku 2023 omezována a pořádání většiny akcí přebírá obcí zřízená kulturní komise.

Tělovýchovná jednota Orel

Dne 12. srpna 1969 byl v obci založen oddíl kopané, tehdy Tělovýchovné jednoty Sokol Orel. Založením oddílu kopané nastal obrat ve sportovní činnosti obce. TJ Orel je zároveň jedinou masovou organizací v obci. Počet členů se neustále pohybuje kolem 100, registrovaných členů fotbalového klubu je 77.

Od počátku založení oddílu jde hlavní podpora TJ Orel ze strany obecního zastupitelstva – obec je důležitým sponzorem její činnosti (cca 20 % rozpočtu). Bez pravidelné podpory obce by se nedařilo tělovýchovu v obci provozovat. Dalšími sponzory TJ Orel jsou:

- Národní sportovní agentura (NSA) - dotace na mládež (cca 30 % rozpočtu),
- T-AGRO TRADE Tišnov (cca 10-15 % rozpočtu),
- firma ALUKOV (při předložení konkrétního projektu),
- drobní dárci (výše daru cca 5 000,- Kč ročně) - Podlahářství Klimeš, Čaha, Mercia Chrudim, OQEMA a nepravidelně i další jiní.

Členské příspěvky a výnosy z vlastní činnosti činí cca 25 % rozpočtu.

Pro další fungování TJ Orel bude i nadále důležitá spolupráce v obci, která vzhledem k růstu počtu obyvatelstva může zapříčinit i rozšíření sportovní činnosti.

Práce s mládeží a seniory:

Práce s mládeží probíhá v obci prostřednictvím již zmíněné tělovýchovné jednoty, spolku Orelský bubínek a v neposlední řadě prostřednictvím základní školy, například formou projektových dnů v rámci projektu „Zvýšení kvality výuky na ZŠ a MŠ Orel III“. V roce 2023 proběhl projektový den zaměřený na vývoj života na Zemi.

V dubnu roku 2022 obec Orel uspořádala přátelské setkání seniorů z obce. Setkání se uskutečnilo v pohostinství U Špejlíka, kde bylo připraveno i pohoštění a kulturní program (živá hudba, vystoupení žáků školy). Sešlo se asi sedmdesát účastníků. Na základě kladných ohlasů seniorů lze tuto akci hodnotit jako vydařenou, a proto obec plánuje setkání seniorů pořádat každý rok. Další setkání se uskuteční v říjnu 2023.

Akce pořádané v obci:

Jak již bylo zmíněno v kapitole výše, v obci jsou pravidelně pořádány tyto akce:

- Tříkrálová sbírka
- Pálení čarodějnic
- Dětský den
- Dětský karneval
- Rozloučení s prázdninami
- Lampionový průvod
- Hasičský ples
- Zpívání u rozsvěcení vánočního stromu
- Zájezdy do Polska

Nová kulturní komise bude mít na starosti vymýšlení dalších akcí, kde se budou moci setkávat občané obce a které povedou ke zpestření kulturního života v obci Orel. Nově budou pořádány například tyto akce:

- Mikulášská besídka
- Obecní ples

Informování občanů o dění v obci:

Občané obce Orel jsou o dění v obci informováni prostřednictvím webových stránek obce (www.obecorel.cz), facebookových stránek obce, místního rozhlasu a informačních nástěnek rozmístěných v obci.

Mobilní rozhlas

V souvislosti se zlepšováním informovanosti veřejnosti byla v obci Orel zavedena nová služba, Mobilní Rozhlas, díky které může obec komunikovat s občany moderně a efektivně. Každý občan, který se do Mobilního Rozhlasu zaregistruje, zdarma dostává důležité informace o dění v obci, upozornění na blížící se nebezpečí, odstávky a výpadky energií, ankety, pozvánky na kulturní, společenské a sportovní akce, a to prostřednictvím SMS, e-mailů nebo zpráv do aplikace přímo do mobilu.

1.1.3 Hospodářství

1.1.3.1 Ekonomická situace

Charakter ekonomických aktivit:

K 31.12.2022 bylo v obci Orel registrováno 196 podniků, přičemž u 125 z nich byla zjištěna ekonomická aktivita. Největší podíl (78,4 %) zaujímaly fyzické osoby podnikající dle

živnostenského zákona. Právnických osob bylo zaregistrováno 28, pouze 23 z nich však vykazovalo ekonomickou aktivitu.

Tab. 9 Podnikatelské subjekty v obci Orel podle právní formy k 31.12.2022

	Registrované podniky	Podniky se zjištěnou aktivitou
Celkem	196	125
Fyzické osoby	168	102
Fyzické osoby podnikající dle živnostenského zákona	162	98
Fyzické osoby podnikající dle jiného než živnostenského zákona	5	4
Zemědělství podnikatelé	1	.
Právnícké osoby	28	23
Obchodní společnosti	23	20
akciové společnosti	1	1
Družstva	.	.

Zdroj: ČSÚ

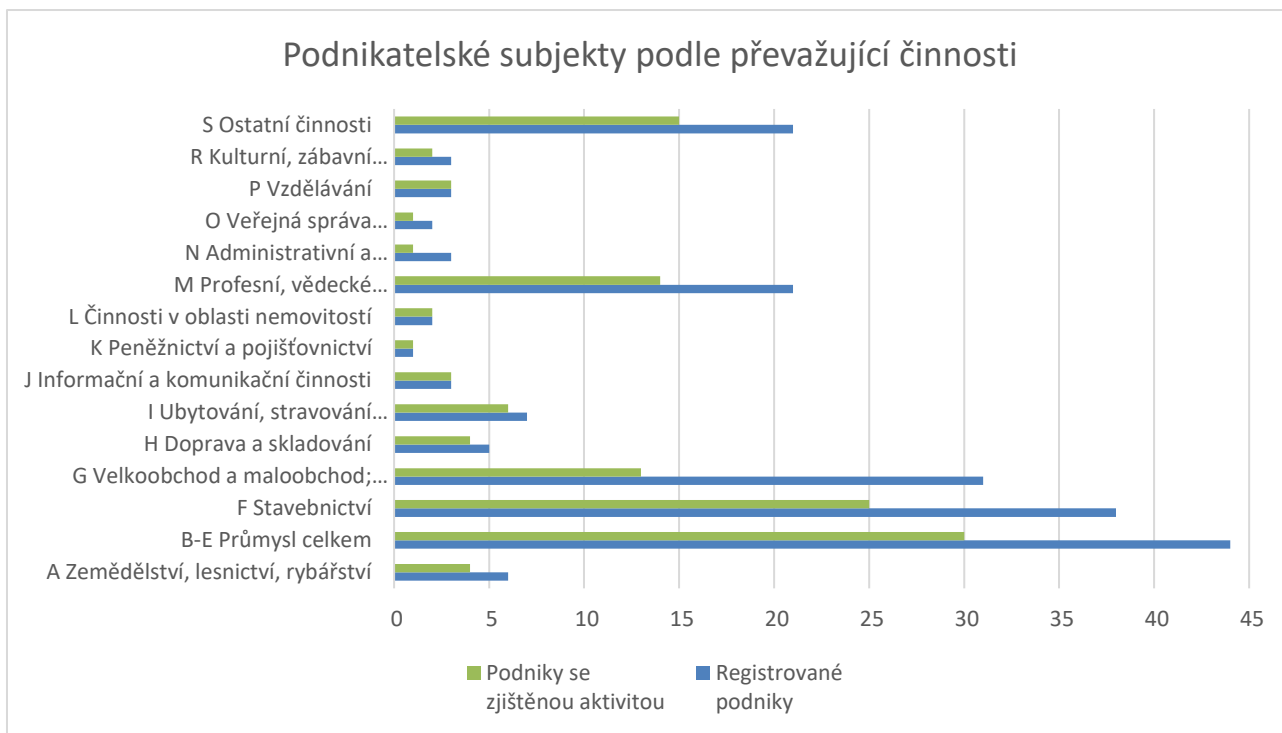
Odvětvová a velikostní struktura podniků:

Většina registrovaných podnikatelských subjektů ke konci roku 2021 byla registrována jako mikropodniky s 1–9 zaměstnanci (72 %) nebo malé podniky s 10–49 zaměstnanci (9 %). Velký podnik s více než 250 zaměstnanci se v obci Orel vyskytuje pouze jeden, a to společnost ALUKOV HZ, spol. s r.o. Velikost u 12 podniků nebyla zjištěna.

Tab. 10 Struktura podnikatelských subjektů podle velikosti v obci Orel v roce 2021

Počet zaměstnanců	Kategorie	Absolutně
1-9	mikropodniky	48
10-49	malé podniky	6
50-249	střední podniky	0
250 a více	velké podniky	1
nezjištěno	-	12
CELKEM		67

Zdroj: ČSÚ

Obr. 6 Podnikatelské subjekty podle převažující činnosti v obci Orel k 31.12.2022

Zdroj: ČSÚ

K 31.12.2022 bylo na území obce Orel registrováno nejvíce podniků podnikajících v oblasti průmyslu - tj. celkem 44 podniků, z toho 30 z nich bylo ekonomicky aktivních. Dále se v obci vyskytovaly firmy podnikající v oblasti stavebnictví (38 registrovaných, 25 aktivních), profesní, vědecké a technické činnosti (21 registrovaných, 14 aktivních) a velkoobchodu a maloobchodu (31 registrovaných, 13 aktivních). Významný podíl zaznamenaly také podnikatelské subjekty, ve kterých převažují ostatní, blíže nespecifikované činnosti (21 registrovaných, 15 aktivních).

Charakteristika klíčových podnikatelských subjektů:

ALUKOV HZ, spol. s r.o.

Firma ALUKOV HZ, spol. s r.o. je výrobce s výhradní specializací na zastřešení bazénů a zastřešení vířivých van, leader mezinárodní asociace IPC Team. První držitel odborné evropské normy pro zastřešení bazénů. V Orli se nachází hlavní výrobní areál s rozlohou 30 000 m². Jedná se o podnik s největším počtem zaměstnanců na území obce Orel.

Společnost ALUKOV se od roku 2023 stává, vzhledem ke svým výrobním kapacitám, technickému vybavení a odbornému lidskému potenciálu, střeoevropským centrem vývoje moderních zastřešení a školícím centrem technologií v zastřešování.

<https://www.alukov.cz>

HOLD, s.r.o. (stavební firma)

Hlavním zaměřením společnosti jsou kompletní silniční stavby – realizace nových asfaltových komunikací, výstavba chodníků a parkovišť nebo zasíťování nových lokalit pro developery včetně zhotovení sítí. Nespornou výhodou firmy HOLD oproti konkurenci je vlastní technika, především finišery na pokládku asfaltů, válce, bagry, nákladní automobily a další. Nově se společnost zaměřuje i na recyklaci materiálů pomocí vlastních drtiček a třídiček, čímž dosahuje maximální využitelnosti všech materiálů.

<https://www.hold-cr.cz/>

TRAMONTA KLIMA, s.r.o.

Společnost se zabývá kompletní dodávkou, montáží a servisem klimatizačních zařízení, vzduchotechnických zařízení a tepelných čerpadel do veškerých prostor.

<https://www.tramontaklima.cz/>

ORZES s.r.o.

Společnost „Orzes s.r.o.“ se zabývá zemědělskou výrobou. Mezi hlavní obory podnikání patří: pěstování obilovin (kromě rýže), luštěnin a olejnatých semen, dále živočišná výroba a podpůrné činnosti pro rostlinnou výrobu.

MM Podlahářství Orel u Chrudimi

Společnost působí na trhu od roku 2000 a poskytuje zákazníkům služby spojené s poradenstvím a výběrem ideální podlahoviny.

<https://mm-podlaharstvi.cz/>

Střechy Prokůpek

Firma nabízí prodej střešních krytin včetně doplňků. Zabývá se montáží a renovací šikmých i plochých střech. Hlavní činností jsou tesařské, pokrývačské a klempířské práce a další služby jako je montáž střešních oken nebo pokládka PVC folie.

<https://strechyprokupek.cz/>

Kuchyňské studio Orel

Firma nabízí výrobu kuchyňských linek a nábytku, od návrhu až po realizaci (kuchyně, jídelny, obývací pokoje, ložnice, dětské pokoje, pracovny).

<https://www.studioorel.cz/>

Spolupráce s podnikateli, podpora podnikání:

Spolupráce obce probíhá s firmou ORZES s.r.o., která zajišťuje pro obec zimní údržbu místních komunikací.

Plochy pro podnikání (k dispozici, poptávka):

Na území obce Orel se nevyskytují plochy pro podnikání ani po nich není poptávka.

Charakter zemědělské výroby:

Zemědělská výroba je v obci Orel zastoupena pouze společností ORZES s.r.o. Společnost „ORZES s.r.o.“ se zabývá zemědělskou výrobou. Mezi hlavní obory podnikání patří: pěstování obilovin (kromě rýže), luštěnin a olejnatých semen, dále živočišná výroba a podpůrné činnosti pro rostlinnou výrobu.

Služby:

V obci Orel je k dispozici pouze omezená komerční vybavenost, místní část obce Tři Bubny je zcela bez této vybavenosti. V řešeném území se nachází dvě zařízení poskytující pohostinskou činnost, v centru obce je pak oblíbené pekařství a obchod s potravinami a smíšeným zbožím.

Přehled služeb:

- Pohostinství U Špejlíka (objekt je v soukromém vlastnictví)
otevírací doba:
pondělí–pátek 10:00 – 14:00 a 16:00 – 21:00 (22:00)
- Hostinec U Bílého Lva (objekt je v soukromém vlastnictví)
otevírací doba:
pondělí–pátek 16:00 – 21:00
sobota–neděle 10:00 – 13:00 a 16:00 – 21:00 (22:00)
- prodejna potravin a smíšeného zboží (objekt v majetku obce, provozovatel v pronájmu – široký sortiment, všeobecná spokojenost obyvatel)
otevírací doba:
pondělí–neděle 7:00 – 18:00
- Pekařství Víšek s.r.o. (dříve Pekárna Jarča) (objekt v majetku obce, provozovatel je v pronájmu), rodinná pekárna, ruční výroba čerstvého pečiva
otevírací doba:
pondělí–pátek 05:00 – 16:00
sobota 06:00 – 10:00

Dále jsou v obci k dispozici služby technického charakteru:

- Instalatérství Procházka Radek
- Luňáček Truhlářství
- Údržba zeleně Ludvík

Ostatní služby, jako školství, zdravotnické a sociální služby atd. jsou řešeny v dalších kapitolách.

Cestovní ruch:

Česká republika se z pohledu cestovního ruchu dělí na turistické regiony a následně turistické oblasti. Obec Orel spadá dle svého umístění do turistického regionu Východní Čechy a turistické oblasti Chrudimsko – Hlinecko.

Obr. 7 Turistické regiony České republiky

Zdroj: www.czechtourism.cz

Samotná obec nepatří mezi turisticky vyhledávanou a často navštěvovanou lokalitu. Turistický ruch není v obci rozvinut – v obci úplně chybí turistická infrastruktura. Do jisté míry za tuto skutečnost může malé množství kulturních a přírodních atraktivit na území obce. V místní části Tři Bubny se nachází pouze kostel sv. Jiří. Obcí neprochází žádná značená turistická trasa.

Z územního hlediska leží obec Orel v turisticky zajímavém regionu. Oblast Železných hor, která se rozpíná od jižní hranice obce dále na jihozápad, patří z pohledu cestovního ruchu k vyhledávaným místům České republiky. Cestovní ruch je kromě Železných hor rozvinut hlavně v okolních městech, kde se nachází historické památky – Slatiňany a Chrudim.

V obci se nacházejí dvě odpočinková místa. U opravené části polní cesty k první Borovině, která je hojně využívána zejména k procházkám, bylo vybudováno zastřešené posezení, které občanům nabízí krásný výhled na Orel, Slatiňany, Monaco a Kunčí. Jelikož se toto odpočinkové místo osvědčilo, budou během měsíce srpna 2023 vybudována další dvě odpočinková místa, stejná jako to u polní cesty, ale budou mít navíc infopointy a solární panely na dobíjení telefonů či notebooků. Jedno bude u silnice ve směru na Tři Bubny, druhé ve středu obce v místě zvaném "na louži". Na jejich pořízení budou využity dotace přes MAS Chrudimsko a Mikroregion Chrudimsko v rámci Programu obnovy venkova Pardubického kraje.

Další odpočinkové místo s infopointy se nachází na kraji obce směrem na obec Kunčí a má název Alukov eBike PitStop. Jedná se o zastávku k odpočinku nejen pro elektro cyklisty k dobíjení jejich kol. K dispozici jsou koncovky různých značek a čtyři zásuvky 230 V/10 A k dobíjení bicyklů. Dále odpočinkové místo disponuje USB kompresorem a sadou nářadí (imbusové klíče, šroubováky).

1.1.3.2 Trh práce

Obyvatelé v aktivním věku:

Podle Sčítání lidu, domů a bytů z roku 2021 žilo v Orli 475 obyvatel v aktivním věku ve věkové skupině 15–64 let, tedy 60,20 % z celkového počtu obyvatel. Z toho 83,16 % aktivního obyvatelstva tvořila pracovní síla, tedy obyvatelé zaměstnaní a nezaměstnaní. Mimo pracovní sílu bylo v Orli 16,00 % obyvatelstva. Tuto skupinu tvořili nepracující důchodci, žáci a studenti, osoby na rodičovské dovolené a osoby v domácnosti, děti předškolního věku či ostatní závislé osoby.

Tab. 11 Počet obyvatel v obci Orel v letech 2021 a 2022

		2021	2022
Počet obyvatel celkem		789	808
v tom podle pohlaví	muži	407	420
	ženy	382	388

Zdroj: ČSÚ

Tab. 12 Obyvatelstvo obce Orel podle ekonomické aktivity obyvatel v aktivním věku (15–64 let) – pracovní síla

Území	Obyvatelstvo celkem	v tom podle ekonomické aktivity						
		pracovní síla	v tom					nezaměstnaní
			zaměstnaní	pracující důchodci	pracující žáci a studenti	osoby na mateřské dovolené	ostatní zaměstnaní	
Orel	475	395	388	24	14	4	346	7
%	100 %	83,16 %	98,23 %	6,19 %	3,61 %	1,03 %	89,18 %	1,77 %

Zdroj: ČSÚ

Tab. 13 Obyvatelstvo obce Orel podle ekonomické aktivity obyvatel v aktivním věku (15–64 let) – mimo pracovní sílu

Území	Obyvatelstvo celkem	v tom podle ekonomické aktivity						nezjištěno
		mimo pracovní sílu	v tom					
			nepracující důchodci	ostatní s vlastním zdrojem obživy	žáci, studenti	osoby na rodičovské dovolené	osoby v domácnosti, děti předškolního věku, ostatní závislé osoby	
Orel	475	76	19	0	34	20	3	4
%	100 %	16,00 %	25,00 %	0,00 %	44,74 %	26,32 %	3,95 %	0,84 %

Zdroj: ČSÚ

Míra nezaměstnanosti, počet nezaměstnaných, vývoj:

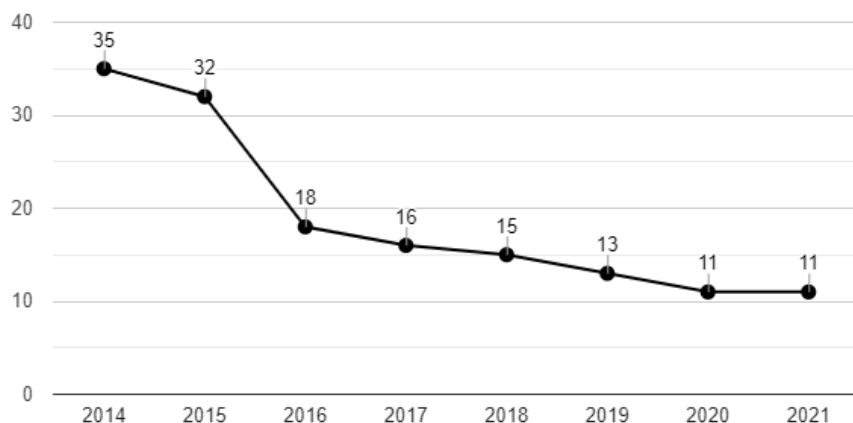
Ministerstvo práce a sociálních věcí, počínaje lednem 2013, přešlo na nový ukazatel registrované nezaměstnanosti v ČR. Z tohoto důvodu nebylo možné uvedené statistiky zobrazit i za roky předešlé, respektive porovnání předešlých a dosavadních statistik nemá díky jiné použité metodice sběru a vyhodnocení dat vypovídající hodnotu.

Ukazatele míry nezaměstnanosti pro účely této strategie byly použity za roky 2014–2022, jelikož Integrovaný portál MPSV data za předchozí roky nenabízí.

Tab. 14 Počet uchazečů o zaměstnání a míra nezaměstnanosti v obci Orel v letech 2014–2022

rok	uchazeči o zaměstnání	dosazitelní uchazeči 15–64 let	obyvatelstvo 15–64 let	podíl nezaměstnaných osob [%]
2014	35	35	527	6,6
2015	32	30	515	5,8
2016	18	15	513	2,9
2017	16	15	509	2,9
2018	15	15	511	2,9
2019	14	13	509	2,6
2020	12	11	506	2,2
2021	11	11	501	2,2
2022	8	7	500	1,4

Zdroj: <https://data.mpsv.cz/web/data/vizualizace5?mesic=1&rok=2023>

Obr. 8 Vývoj počtu nezaměstnaných osob v obci Orel v letech 2014 až 2021

Zdroj: ČSÚ

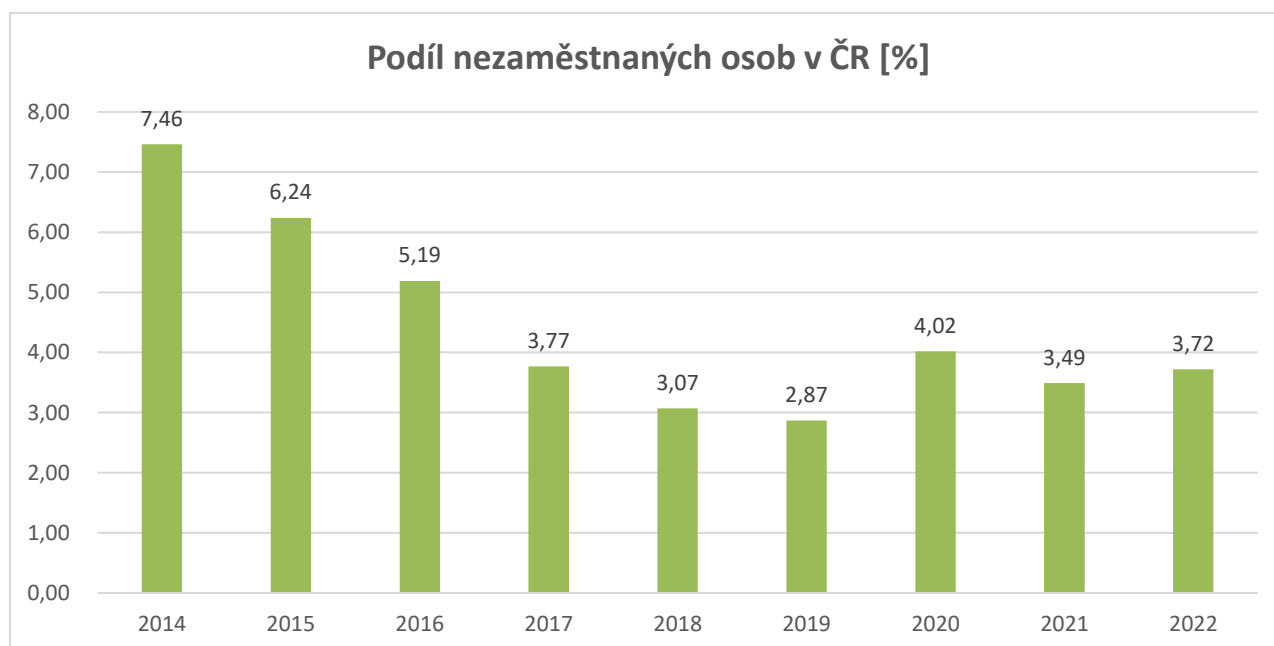
Jak ukazuje Tab. 14, počet nezaměstnaných osob v obci Orel od roku 2014 postupně klesal. Ačkoliv paralelně v tomto období klesal i počet ekonomicky aktivního obyvatelstva v obci, míra nezaměstnanosti klesala také. V porovnání hodnot míry nezaměstnanosti z roku 2014 (tj. 6,6 %) a roku 2022 (tj. 1,4 %) míra nezaměstnanosti klesla o 5,2 procentního bodu, což je velmi pozitivní hodnota. Jedním z důvodů pro pokles nezaměstnanosti může být otevření výrobního závodu firmy ALUKOV v obci v roce 2013.

Při územním srovnání vykazuje Orel dlouhodobě podprůměrné hodnoty míry nezaměstnanosti, a to jak ve srovnání s ORP Chrudim, tak s údaji za celou ČR. Výjimkou jsou roky 2018 a 2019, kdy míra nezaměstnanosti v Orli byla vyšší než v celém ORP.

Tab. 15 Míra nezaměstnanosti v ČR, ORP Chrudim a v obci Orel v letech 2014–2022

území	míra nezaměstnanosti v %								
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
ČR	7,5 %	6,2 %	5,2 %	3,8 %	3,0 %	2,9 %	4,0 %	3,5 %	3,7 %
ORP Chrudim	7,0 %	5,8 %	4,4 %	3,1 %	2,5 %	2,5 %	3,3 %	2,7 %	3,0 %
Orel	6,6 %	5,8 %	2,9 %	2,9 %	2,9 %	2,6 %	2,2 %	2,2 %	1,4 %

Zdroj: <https://data.mpsv.cz/web/data/vizualizace6?mesic=12&rok=2017&kraj=CZ053>

Obr. 9 Podíl nezaměstnaných osob v ČR

Zdroj: ČSÚ

Dojíždka a vyjíždka za prací:

Údaje o počtu dojíždějících a vyjíždějících osob jsou veřejně k dispozici pouze v rámci statistik Sčítání lidu, domů a bytů z roku 2021 (dále SLDB 2021). Tuto zkoumanou proměnnou proto nelze sledovat v čase, stejně jak tomu bylo v případě vzdělanostní struktury obyvatel.

Jak ukazuje Tab. 16, v roce 2021 vyjíždělo z Orle každý den do zaměstnání 224 osob z celkových 412 zaměstnaných, z toho 192 osob pracovalo v jiné obci okresu Chrudim, 54 osob v jiném okrese Pardubického kraje a 20 osob dojíždělo za zaměstnáním do jiného kraje. Čtyři lidé pak vyjížděli za prací do zahraničí.

Občané obce Orel nejčastěji dojíždějí za zaměstnáním do nedalekých Slatiňan, okresního města Chrudim či krajského města Pardubice.

Tab. 16 Zaměstnaní z obce Orel podle místa pracoviště v roce 2021

Území	Zaměstnaní celkem	v tom podle místa pracoviště							
		v České republice					v zahraničí	bez stálého pracoviště	nezjištěno
		na adrese obvyklého pobytu	na jiné adrese v obci obvyklého pobytu	v jiné obci okresu	v jiném okrese kraje	v jiném kraji			
Orel	412	66	26	192	54	20	4	45	5

Zdroj: ČSÚ – SLDB 2021

Tab. 17 Vyjíždějící do zaměstnání z obce Orel podle frekvence vyjížděky za rok 2021

Území	Vyjíždějící do zaměstnání celkem	v tom vyjíždějící					
		5x týdně a častěji	1x–4x týdně	pravidelně, ale méně než 1x týdně	nepravidelně	z jiného místa než z obvyklého bydliště	nezjištěno
Orel	296	224	39	3	16	4	10

Zdroj: ČSÚ – SLDB 2021

Obec Orel patří, co do počtu obyvatel, mezi menší obce Pardubického kraje. Je proto neobvyklé, že mnohem více osob dojíždí za prací přímo do Orle, než vyjíždí z Orle do jiných míst ČR. V roce 2021 dojíždělo do Orle celkem 483 zaměstnaných osob, žáků a studentů. Většina z nich dojížděla z jiných obcí a měst Pardubického kraje (468 osob), tři osoby z kraje Vysočina a 6 osob z Královéhradeckého kraje.

Důvodem pro vysokou dojížděku do obce je přítomnost výrobní haly mezinárodní společnosti ALUKOV HZ, spol. s r.o., která zaměstnává více než 500 zaměstnanců.

Tab. 18 Dojíždějící do zaměstnání a školy do obce Orel v roce 2021

Kraj, SO ORP bydliště	Místo pracoviště/školy: obec Orel (okres Chrudim)		
	zaměstnaní a žáci, studenti	v tom	
		zaměstnaní	žáci, studenti
Česká republika	483	443	40
Pardubický kraj	468	429	39
Hlinsko	20	20	.
Holice	1	1	.
Chrudim	421	382	39
Pardubice	19	19	.
Polička	1	1	.
Přelouč	1	1	.
Vysoké Mýto	5	5	.
Kraj Vysočina	3	3	.
Chotěboř	2	2	.
Jihlava	1	1	.
Královéhradecký kraj	6	5	1
Hradec Králové	3	2	1

Kostelec nad Orlicí	1	1	.
Rychnov nad Kněžnou	2	2	.

Zdroj: ČSÚ – SLDB 2021

Opatření na podporu zaměstnanosti:

V obci nejsou zavedena žádná opatření na podporu zaměstnanosti.

1.1.4 Infrastruktura

V této kapitole jsou analyzovány základní infrastrukturální oblasti – technická a dopravní.

1.1.4.1 Technická infrastruktura

Zásobování pitnou vodou je zajištěno prostřednictvím obecního vodovodu, který je v majetku a správě společnosti Vodovody a kanalizace Chrudim a.s. Z vodojemu Slatiňany voda odtéká řadem DN 300 přes Orel do vodojemu Tři Bubny. Vodovod v domě/bytě má 96 % obydlených jednotek v obci. Pouze ze soukromého zdroje je v obci zásobeno vodou 3 % obydlených domů a bytů, 12,5 % jednotek čerpá vodu z veřejné sítě i soukromého zdroje a 84,4 % jednotek odebírají vodu pouze z veřejné sítě.

Společnost VaK Chrudim a.s. zároveň zajišťuje **kanalizační síť a čištění odpadních vod**. Jednotná kanalizace z obce Orel je napojena do kanalizační sítě ve Slatiňanech. Na kanalizační síť je v obci Orel napojeno 186 obydlených domů (z celkem 248) a 208 obydlených bytů (z celkem 274). Vlastní žumpa nebo jímku má 112 domů a bytů.

Tab. 19 Obydlené domy v obci Orel podle způsobu odvádění odpadních vod

Území	Obydlené domy celkem	v tom způsob odvádění odpadních vod				
		přípoj na kanalizační síť	vlastní čistička odpadních vod	žumpa, jímka	bez kanalizace a jímky	nezjištěno
Orel	248	186	2	54	1	5

Zdroj: ČSÚ – SLDB 2021

Tab. 20 Obydlené byty v obci Orel podle způsobu odvádění odpadních vod

Území	Obydlené byty celkem	v tom podle způsobu odvádění odpadních vod z domu				
		přípoj na kanalizační síť	vlastní čistička odpadních vod	žumpa, jímka	bez kanalizace a jímky	nezjištěno
Orel	274	208	2	58	1	5

Zdroj: ČSÚ – SLDB 2021

Plynofikace obce Orel proběhla v roce 1996. Plynovod není v majetku ani správě obce. Většina domů a bytů (87,7 %) v Orli má zaveden plyn, z toho 99,8 % obývaných jednotek je napojeno na veřejný plynovod.

Tab. 21 Obydlené domy v obci Orel podle technické vybavenosti

Území	Obydlené domy celkem	z toho podle technické vybavenosti						
		plyn zaveden do domu	v tom		vodovod v domě	v tom		
			z veřejné sítě	z domovního (lokálního) zásobníku		pouze z veřejné sítě	pouze ze soukromého zdroje	z veřejné sítě i soukromého zdroje
Orel	248	220	219	1	247	209	8	30

Zdroj: ČSÚ – SLDB 2021

Tab. 22 Obydlené byty v obci Orel podle technické vybavenosti

Území	Obydlené byty celkem	z toho podle technické vybavenosti						
		plyn zaveden do bytu	v tom		vodovod v bytě	v tom		
			z veřejné sítě	z domovního (lokálního) zásobníku		pouze z veřejné sítě	pouze ze soukromého zdroje	z veřejné sítě i soukromého zdroje
Orel	274	238	238	-	254	214	7	33

Zdroj: ČSÚ – SLDB 2021

Zásobování teplem není řešeno v obci centrálně. Většina domácností si vytápění řeší individuálně, nejčastěji ústředním domovním vytápěním, případně ústředním vytápěním s vlastním zdrojem tepla. Nejvíce využívaný zdroj energie k vytápění je v obci Orel plyn.

Tab. 23 Obydlené domy v obci Orel podle způsobu vytápění

Území	Obydlené domy celkem	v tom podle způsobu vytápění			
		ústřední dálkové	ústřední domovní	bez ústředního topení	nezjištěno
Orel	248	4	171	72	1

Zdroj: ČSÚ – SLDB 2021

Tab. 24 Obydlené byty v obci Orel podle způsobu vytápění a hlavního zdroje energie používaného k vytápění

Území	Obydlené byty celkem	z toho podle způsobu vytápění				z toho podle hlavního zdroje energie používaného k vytápění				
		ústřední dálkové	ústřední domovní	ústřední s vlastním zdrojem (v bytě)	lokální topidla (kamna)	z kotelny mimo dům	uhlí, koks, uhelné brikety	plyn	elektrina	dřevo, dřevěné pelety
Orel	274	4	53	155	26	4	2	178	24	22

Zdroj: ČSÚ – SLDB 2021

Elektrická síť je v majetku společnosti ČEZ, která v obci plánuje tzv. kabelizaci – umístění nadzemních sítí do země.

Obec je z hlediska telekomunikací dobře pokryta signálem mobilních operátorů. Připojení k internetu si řeší občané individuálně s různými poskytovateli.

Nakládání s odpady (třídění, sběr a likvidace, sběrný dvůr, kompostárna, skládka):

Obec Orel je zodpovědnou obcí, co se sběru a třídění odpadu týče. Svoz směsného komunálního odpadu v obci zajišťuje společnost AVE CZ s.r.o. Směsný komunální odpad je odvážen na skládku do Nasavrku.

Sběrné místo:

Z důvodu lepšího komfortu pro občany a také lepšího přehledu o tříděném odpadu bylo v obci v prostorách Obecního úřadu zřízeno sběrné místo. Zde mohou občané odložit veškeré odpady kromě nebezpečných (velkoobjemový, elektro, papír, karton, plast, železo atd.). Svoz odpadu zajišťuje obec sama. Dále je zde zřízeno místo zpětného odběru použitého elektrozařízení a použitých jedlých olejů a tuků.

Sběrná hnízda:

Sběrná hnízda v katastru obce Orel slouží pro třídění komunálního odpadu na recyklovatelné složky.

- Hlavní sběrné hnízdo – za pekárnu:
 - Shromažďování tříděného odpadu: plast, sklo, kovové obaly, oděvy, bytový textil, obuv, hračky, použité malé spotřebiče a baterie
- Sběrné hnízdo „trať“
 - Shromažďování tříděného odpadu: plast, sklo, kovové obaly
- Sběrné hnízdo „Víškov“
 - Shromažďování tříděného odpadu: plast, sklo, kovové obaly, oděvy, bytový textil, obuv, hračky, použité malé spotřebiče a baterie
- Sběrné hnízdo „obchod“
 - Shromažďování tříděného odpadu: plast, sklo, kovové obaly
- Sběrné hnízdo „Alukov“
 - Shromažďování tříděného odpadu: plast, sklo, kovové obaly
- Sběrné hnízdo „Slatiňanská“
 - Shromažďování tříděného odpadu: plast, sklo, kovové obaly

Sběrný dvůr:

Sběrný dvůr pro obec Orel dále zabezpečuje firma Recycling – kovové odpady a.s. – provozovna Slatiňany, kde občané mohou ukládat odpady, které nelze uložit ve sběrném místě obce Orel.

Pytlový svoz:

Od ledna 2021 se při změně svozové firmy separovaného odpadu ze sběrných hnízd rozšířil komfort pro občany obce Orel v třídění separovaného odpadu o systém pytlového svozu pro plast a nápojový karton. Od ledna 2022 se systém pytlového svozu rozšířil o kovové obaly a papír. Pytle jsou sváženy 2x za měsíc firmou Granplast s.r.o.

Občané obce Orel jsou v třídění odpadů úspěšní – v roce 2021 vytrídili téměř dvakrát více plastů (kg/občan/rok) než je průměr ČR.

Zpětný odběr použitých elektrozařízení, oděvů a olejů:

Z důvodu lepšího komfortu pro občany bylo zřízeno ve sběrném místě obce Orel místo zpětného odběru použitého elektrozařízení a použitých jedlých olejů a tuků. Zpětný odběr oděvů, bytového textilu, obuvi a hraček je zřízeno na hlavním sběrném hnízdě za pekárnou.

Biologicky rozložitelný komunální odpad (BRKO):

V roce 2016 začala obec shromažďovat biologicky rozložitelný komunální odpad (dále jen BRKO) rozmístěním dvou kontejnerů na BRKO u železničního přejezdu do Skály a na místním hřišti. Za železničním přejezdem do Skály bylo též zřízeno úložiště větví.

Po rozmístění kontejnerů na BRKO zmizely černé skládky s tímto odpadem.

V roce 2025 skončí platnost smlouvy s firmou Hold s.r.o., která zajišťuje svoz a uložení BRKO. Obec tak zvažuje zřízení vlastní kompostárny.

1.1.4.2 Dopravní infrastruktura

Čísla a kategorie komunikací procházejících obcí:

Hlavním tahem, který prochází obcí, je silnice II. třídy č. 358. Směrem na západ spojuje obec se sousedním městem Slatiňany (2 km). Odtud je obec velmi dobře napojena silniční dopravou na regionálně významný tah I/37 – umožňuje spojení s městem Chrudim (4,5 km) a dále na sever do krajských měst Pardubic (14 km) a Hradce Králové (32 km).

Kvalitu silniční dopravy zvýšila dostavba obchvatu města Chrudim na silnici I/37. Obchvat vede v těsné blízkosti obce Orel a umožňuje přímé napojení na páteřní komunikaci Chrudim-Pardubice-Hradec Králové.

Směrem na východ silnice II/358, v návaznosti na další komunikace, zajišťuje spojení s nejbližšími menšími městy Chrast (7 km), Skuteč (14 km), Luže (14 km).

Z obce dále vedou tři silnice 3. třídy. Směrem na sever jsou to III/3589 a III/3583, které umožňují spojení s obchvatem města Chrudim. Směrem na jih je to silnice III/35825, která se přes obec Kunčí napojuje na silnici I/37 za městem Slatiňany.

V obci jsou dále místní komunikace, jejichž poměrně kvalitní stav je dán jejich výstavbou či opravou v době nedávné v závislosti na růstu rodinné zástavby.

Jedním z projektových záměrů obce pro rok 2023, ve spolupráci se Správou železnic, je právě výstavba železniční zastávky, včetně doprovodné infrastruktury, což zvýší dostupnost obce pro obyvatele, kteří budou moci pro vyjížďku a dojížďku do obce ve vyšší míře využívat veřejnou dopravu.

Dopravní zátěž obce (počet průjezdů vozidel, zatížení hlukem):

V následující tabulce jsou uvedeny hodnoty intenzity dopravy, tj. průjezdnost vozidel za 24 h na silnici II/358 v úseku 5-3960, tedy od sjezdu ze silnice I/37 ke křižovatce se silnicí II/355 ve městě Chrast.

Tab. 25 Intenzita dopravy v obci Orel dle Sčítání dopravy za rok 2020

Sčítání dopravy 2020 (sč.úsek: 5-3960)		... význam zkratk													
Roční průměr denních intenzit dopravy		LN	SN	SNP	TN	TNP	NSN	A	AK	TR	TRP	TV	O	M	SV
RPDI - všechny dny	voz/den	442	122	2	64	45	84	34	0	4	12	809	5 811	45	6 665

Význam použitých zkratk:

LN	Lehká nákladní vozidla (užitečná hmotnost do 3,5 t / celková hmotnost do 7,5 t) bez přívěsů i s přívěsy
SN	Střední nákladní vozidla (užitečná hmotnost 3,5 – 10t / celková hmotnost 7,5 – 20 t) bez přívěsů
SNP	Střední nákladní vozidla (užitečná hmotnost 3,5 – 10t / celková hmotnost 7,5 – 20 t) s přívěsy
TN	Těžká nákladní vozidla (užitečná hmotnost nad 10t / celková hmotnost nad 20 t) bez přívěsů
TNP	Těžká nákladní vozidla (užitečná hmotnost nad 10t / celková hmotnost do 20 t) s přívěsy
NSN	Návěsové soupravy nákladních vozidel
A	Autobusy
AK	Autobusy kloubové
TR	Traktory bez přívěsů
TRP	Traktory s přívěsy
TV	Těžká motorová vozidla celkem
O	Osobní a dodávková vozidla bez přívěsů i s přívěsy
M	Jednostopá motorová vozidla
SV	Všechna motorová vozidla celkem (součet vozidel)

Zdroj: <https://scitani.rsd.cz/>

Poměrně velká intenzita dopravy na hlavním tahu obcí má za následek hlukovou zátěž v obci. Hluk z dopravy je problémem převážně pro obyvatele žijící podél hlavní silnice a pro základní a mateřskou školu.

Technický stav komunikací:

Silnice II/358 ve směru na Slatiňany je ve špatném technickém stavu a Pardubický kraj ve spolupráci se Správou a údržbou silnic Pardubického kraje plánuje v roce 2023 její modernizaci. Současně s tímto projektovým záměrem bude obec Orel realizovat rekonstrukci chodníků a vybudování společné stezky pro pěší a cyklisty podél hlavní komunikace II/358. Součástí projektu bude výstavba kruhového objezdu v místě hlavní obecní křižovatky u základní školy.

Cyklostezky a cyklotrasy:

Obcí prochází dvě cyklotrasy, které jsou vedeny podél silnic III. třídy, respektive jsou jejich součástí:

- cyklotrasa č. 4177 (Čepí – Ostřešany – Kočí – Smrkový Týnec) – celková délka 31,7 km
- cyklotrasa č. 4181 (Nové Hrady – Luže – Chrudim – Jeníkovice) – celková délka 46,1 Km

Pro zvýšení bezpečnosti cyklistů na hlavním tahu bude na komunikaci II/358, od křižovatky u základní školy ve směru na Slatiňany, vybudována společná stezka pro chodce a cyklisty.

V letech 2021 a 2022 byla z Programu rozvoje venkova provedena oprava krytu části polní cesty, a to v rámci dvou etap. V současné době Státní pozemkový úřad zpracovává projektovou dokumentaci na úpravu další části této cesty. Tímto způsobem bude obec Orel kompletně propojena s obcí Bítovany bezmotorovou dopravou, čímž dojde ke snížení rizika pro cyklisty na silničních komunikacích.

1.1.4.3 Místní komunikace

Obec Orel je vybavena místními komunikacemi o celkové délce cca 3 km. Poměrně kvalitní stav místních komunikací je dán jejich výstavbou či opravou v nedávné době v závislosti na růstu rodinné zástavby.

Chodníky nejsou vystavěny ke všem nemovitostem v obci, nicméně obec plánuje jejich výstavbu či rekonstrukci v místech, kde je jejich stav neuspokojivý. Vzhledem k charakteru obce není v intravilánu obce zřízeno žádné veřejné parkoviště, parkovací místa souvisí přímo s konkrétními objekty. Obecně je v obci nedostatek parkovacích míst, což je problém, avšak pro jejich vybudování obec nemá v současné době vhodné pozemky.

Místní komunikace jsou ve vlastnictví obce. Údržbu místních komunikací zajišťuje firma ORZES s.r.o., údržba chodníků probíhá za přispění zaměstnanců obce.

1.1.4.4 Dopravní obslužnost

Obec Orel je zapojena do integrovaného systému regionální dopravy (IREDO), který zajišťuje společnost OREDO s.r.o. pro Královéhradecký a Pardubický kraj.

V obci je dopravní obslužnost veřejnou hromadnou dopravou zajišťována autobusovými spoji, které bez přestupů směřují do hlavních okolních center, kterými jsou města Chrudim, Skuteč, Hlinsko, Polička, Pardubice a Hradce Králové. V obci Orel je pouze jedna autobusová zastávka umístěná v centru obce před místním obchodem se smíšeným zbožím.

Spojení Orle s okolními obcemi a městy je zajištěna prostřednictvím společností Arriva Východní Čechy. Dálkové spoje zajišťuje společnost ZDAR a.s.

Tab. 26 Přehled linek veřejné hromadné dopravy v obci Orel

Linka	Společnost	Trasa	Frekvence spojů/denně
620780	Arriva Východní Čechy	Skuteč – Chrast – Chrudim	směr Skuteč: - 15 spojů (ve všední dny mimo 1.7.-3.9.2023), - 2 spoje (pouze od 1.7.2023 do 3.9.2023) směr Chrudim: - 15 spojů (ve všední dny mimo 1.7.-3.9.2023), - 3 spoje (pouze od 1.7.2023 do 3.9.2023)
620702	Arriva Východní Čechy	Hlinsko – Miřetice – Chrudim	směr Chrudim: - 1 spoj ve všední den směr Hlinsko: - 1 spoj ve všední den
680830	ZDAR a.s.	Polička-Proseč-Chrast-Chrudim-Pardubice-Hradec Králové	směr Polička: - 6 spojů ve všední den směr HK: - 7 spojů ve všední den

Zdroj: portal.idos.cz

Ačkoliv obcí Orel prochází železniční trať, vlaková zastávka v obci chybí. Nejbližší vlaková stanice je v současné době ve Slatiňanech, kam musí obyvatelé obce Orel dojíždět buď autem nebo docházet pěšky zhruba 1,7 km.

Železniční stanice Slatiňany se nachází na trati č. 238. Přímá spojení – **zastávka Slatiňany**:

- směr Chrudim - 23 spojů/ve všední den, 19 spojů/denně o víkendu
- směr Hlinsko – 15 spojů/ve všední den, 12 spojů/denně o víkendu

Směrem z a do Orle jezdí v pracovních dnech celkem 45 autobusových spojů, víkendy jsou zcela bez obsluhy. Vzhledem k uvedeným faktům lze dopravní obslužnost obce veřejnou hromadnou dopravou hodnotit jako vyhovující, až na dny pracovního volna. Individuální automobilová doprava tak hraje v obslužnosti obce významnou roli. Situaci v dopravní obslužnosti obce vylepší vybudování vlakové zastávky, jejíž stavba bude započata v září roku 2023 a vlaky zde budou zastavovat od prosince 2023.

1.1.5 Vybavenost obce

1.1.5.1 Školství

V rámci vzdělávání je v Orli zajištěno předškolní a základní vzdělávání. Základní škola a mateřská škola je umístěna v centru obce. Nová mateřská škola, která byla zřízena v roce 2020, je součástí budovy základní školy. Mateřská škola disponuje moderním prostorem pro děti (herna, jídelna, ložnice, šatna, sociální zařízení), zázemím pro pedagogické pracovníky, a její součástí je také kuchyně a jídelna pro žáky základní školy.

Mateřskou školu s maximální kapacitou 46 dětí navštěvovalo ve školním roce 2022/2023 všech 46 dětí. Tato kapacita odpovídá velikosti obce a případná optimalizace by měla být v souladu s předpokládaným vývojem demografických struktur zejména s ohledem na migraci (viz kapitola obyvatelstvo).

Co se týče základní školy, jedná se o malotřídku s celkovou kapacitou 50 žáků, sloužící pro výuku žáků prvního stupně (1. – 5. třída), přičemž v jedné třídě je spojeno více ročníků. Základní škola má dvě samostatné třídy. V červnu 2022 bylo na zahradě před základní školou vybudováno nové dětské hřiště.

Současný stav bezmála sto čtyřicet let staré budovy základní školy je nevyhovující a vyžaduje celkovou rekonstrukci. Zastupitelstvo obce proto v roce 2022 schválilo zadání zpracování projektové dokumentace. Vzhledem k tomu, že akce bude velice časově i finančně náročná, chce obec školu rekonstruovat po etapách a k financování využít všech dostupných dotací.

Plánovaná rekonstrukce budovy základní školy je ve fázi architektonické studie. Zastupitelstvem obce byla v součinnosti s ředitelkou školy vybrána varianta, která počítá s přístavbou v severní části školy, čímž dojde ke zvýšení kapacity umístění školních dětí.

Středoškolské vzdělávání je pro studenty z Orle dostupné v Chrudimi, Pardubicích nebo Nasavrkách.

1.1.5.2 Zdravotnictví

Zdravotní péče není v obci Orel zastoupena – není zde registrováno žádné zdravotnické zařízení ani ambulance soukromého lékaře. Nejbližší lékařské služby, a to jak ambulantní, tak lůžková péče (pohotovost, nemocnice, poliklinika) i záchranná služba se nacházejí v Chrudimi (5 km) a v Pardubicích (15 km). Menší ordinace lékařů (praktický lékař, stomatolog, pediatr, gynekolog) jsou ve Slatiňanech (2 km) či Chrasti (7 km). Nejbližší lékárna je obyvatelům obce dostupná také ve Slatiňanech či Chrudimi.

1.1.5.3 Sociální péče

V obci Orel se nenacházejí žádní poskytovatelé sociálních služeb ani sociální zařízení, jako jsou například azylové domy, noclehárny, chráněná bydlení, stacionáře, domy pro seniory či

zdravotně hendikepované a další. Ambulantní pečovatelské služby zajišťuje v obci Oblastní charita Chrudim.

Sociální služby a taktéž sociální zařízení jsou umístěny ve větších okolních městech. Ve Slatiňanech se nachází domov sociálních služeb. Pardubice a Chrudim nabízejí pomoc jak osobám zdravotně znevýhodněným, tak lidem ohroženým sociálním vyloučením či lidem bez domova a další sociální služby.

1.1.5.4 Kultura a péče o památky

Podmínky pro kulturní aktivity:

Území obce Orel zdaleka nevykazuje ideální podmínky pro realizaci kulturních aktivit. Zásadním problémem a nedostatkem je absence kulturního domu či obdobného zařízení, které by mohla obec a v ní působící spolky využívat. Akce společenského charakteru, s možným kulturním přesahem (např. hudební produkce), se tak většinou konají v zimním období v hostinci U Špejlíků a v letním období a za dobrého počasí v areálu fotbalového hřiště TJ Orel. Ani v jednom případě se nejedená o objekty nebo areály v majetku obce. Pro kulturní akce typu výstav by bylo teoreticky možné v omezené míře využít objektů obecního úřadu nebo ZŠ a MŠ. Infrastruktura pro konání kulturních akcí v obci je tak velmi slabá.

Kulturní zařízení a jejich návštěvnost:

Obec Orel nedisponuje žádným kulturním zařízením typu knihovna, muzeum, galerie, kulturní dům apod.

Dostupnost kulturních zařízení v okolních obcích:

Absenci kulturních zařízení v obci částečně vynahrazuje poměrně snadná dostupnost těchto objektů v nejbližším okolí, zejména v městech Slatiňany (2 km), Chrudim (5 km) a Pardubice (15 km), které jako krajské město už dokážou nabídnout prakticky kompletní paletu kulturních institucí a akcí, včetně těch s celorepublikovým významem.

Níže jsou uvedeny nejbližší kulturní zařízení, dle jejich typu:

- kulturní dům – Společenský dům Slatiňany
- divadlo – Divadlo Karla Pippicha Chrudim, Loutkářská Chrudim
- kino – Městské kino Chrudim, Leťák Chrudim
- galerie – Výstavní síň Chrudim, Galerie Art Chrudim
- muzeum – Hipologické muzeum a Muzeum starokladrubskeho koně Slatiňany, Hasičské muzeum Kočí (4 km)
- knihovna – Městská knihovna Slatiňany, Obecní knihovna Zaječice (3 km)
- hudební klub – R Klub Chrudim
- multifunkční aréna – Enteria arena Pardubice

Kulturní aktivity:

V obci je realizováno, ať už samotnou obcí Orel nebo zde působícími spolky (SDH Orel, TJ Orel, Orelský bubínek), větší množství zejména společenských akcí (plesy, karnevaly, besídky, dětské dny apod.), což podrobně uvádí kapitola 1.1.2.2 tohoto strategického dokumentu. Ač se jedná primárně o společenské akce, leckdy až sportovního charakteru, vykazují tyto akce i jistý kulturní přesah, např. v podobě hudební nebo jiné doprovodné produkce. Samostatné kulturní aktivity obec ani v ní působící spolky nevykazují.

Návštěvnost výše uvedených akcí se pohybuje v desítkách, maximálně nižších stovkách účastníků, přičemž není nijak systematicky evidována. Návštěvníky a účastníky akcí jsou zejména obyvatelé obce Orel, případně obyvatelé dalších okolních obcí.

Kulturní památky:

Na území obce Orel se dle Ústředního památkového katalogu nachází celkem 5 kulturních památek (z toho památka č. 3 zahrnuje tři části).

1. Polní opevnění a archeologické stopy ve Třech Bubnech

katalogové číslo KP: 1000156716

chráněno od r. 1958

Terénní pozůstatky polního opevnění z r. 1778, kontrolujícího od jihu přístupový směr k Chrudimi, vybudovaného jako reakce na pruský vpád do Čech. Archeologická lokalita představuje unikátní doklad opevňovací techniky 18. století.

2. Venkovská usedlost, č.p. 41 v Orli

katalogové číslo KP: 1000147709

chráněno od r. 1958

Hodnotná ukázka zemědělské (původně chalupnické) usedlosti, jejíž stavební vývoj vyvrcholil po požáru r. 1808, kdy byla přestavěna do zděné podoby, s honosnou úpravou štítu. Úprava dotvořena koncem 19. a 20. století.

3. Kostel sv. Jiří ve Třech Bubnech (objekt + areál + ohradní zeď)

katalogová číslo KP: 1000147903_0001; 1000147903; 1000147903_0002

chráněno od r. 1958

Venkovský gotický kostel z 3. čtvrtiny 14. stol., regotizovaný F. Schmoranzem v 80. letech 19. století. Ojedinelá dispozice s pětibokým závěrem a připojenou kaplí obdobného půdorysu je akcentována mohutnou západní věží. Svou situací na návrší tvoří daleko viditelnou dominantu v krajině. Kamenná ohradní zeď vymezující hřbitov, upravovaná v 19. století, je charakteristickým doplňkem venkovského sakrálního areálu.

Návštěvnost těchto kulturních památek není evidována, nejedná se o místa běžně sloužící turistickému ruchu.

1.1.5.5 Sport a tělovýchova

Podmínky pro sportovní a volnočasové aktivity, sportovní a volnočasová zařízení:

Podmínky pro sportovní a volnočasové aktivity na území obce Orel jsou omezené. Většina aktivit tohoto typu je směřována do areálu fotbalového hřiště TJ Orel.

Vlastní travnaté fotbalové hřiště, nacházející se v západní části obce, má rozměry 101x60 m, hlediště je uzpůsobeno pro 200 stojících a 30 sedících diváků. Plocha sportovního prostoru je 7475 m², celková rozloha areálu je 12 536 m². V areálu jsou vybudovány kabiny včetně sprch, sociální zařízení, klubovna, je zde zavedena elektřina, plyn, vodovod a kanalizace. U hřiště se nachází stánek s občerstvením se zastřešenou plochou.

V areálu TJ Orel se dále nachází asfaltová plocha vhodná na tanec a hřiště na volejbal/nohejbal o rozměrech 23x23 m s hledištěm pro 50 stojících a 20 sedících diváků.

Veškerá uvedená infrastruktura je v majetku TJ Orel, z. s.

V roce 2021 bylo v areálu postaveno hřiště s fitness prvky. Tato venkovní posilovna byla zbudována zároveň s veřejným dětským hřištěm, jehož zřizovatelem a provozovatelem je obec Orel. Využití sportovního areálu se tímto výrazně rozšířilo, čehož začaly ihned aktivně využívat nejen rodiny s dětmi a místní mládež, ale i ZŠ a MŠ.

Na sportovišti jsou pořádány kromě sportovních zápasů a akcí různé oslavy, den dětí, rozloučení s prázdninami, obecní slavnosti apod. Hřiště je přístupné i dalším organizacím (SDH, chovatelé apod.) a je zde možné pořádat také oslavy soukromého charakteru. Fotbalové hřiště je pronajímáno také jiným oddílům (Zaječice, Chrudim).

Jižně od zastavěného území obce se nachází Discgolfové hřiště Orel, otevřené v roce 2022. Hřiště disponuje 9 jamkami a celkovou délkou hry 477 m. Potřebné vybavení pro hru discgolfu je možné si zapůjčit mj. na obecním úřadě, ale hru lze absolvovat i s vlastním vybavením.

V obci se žádná další (např. krytá) sportovní zařízení nenacházejí.

Hřiště a prostory pro neorganizované setkávání dětí:

Na území obce se nachází tři dětská hřiště, která slouží jak dětem žijícím v obci, tak všem dalším návštěvníkům. Jedno dětské hřiště se nachází v areálu TJ Orel a je volně přístupné. Druhé dětské hřiště je umístěno za objektem samoobsluhy při hlavní silnici II/358 a slouží MŠ, další dětské hřiště se nachází v areálu ZŠ. Pro neorganizované aktivity dětí je dále vhodný např. areál discgolfového hřiště.

Sportovní kluby, sportovní a volnočasové aktivity:

Jediným sportovním klubem fungujícím v obci Orel je TJ Orel, založená v roce 1969 jako Tělovýchovná jednota Sokol Orel. Jedná se o fotbalový klub, jehož dospělé A mužstvo se po celou dobu působení od svého založení pohybuje na různých úrovních okresních soutěží. Klub se snaží v co největší míře věnovat výchově fotbalové mládeže, což se mu díky obsazení většiny věkových kategorií poměrně daří. Zájem dětí o sport, ale i dobrovolníků o působení ve fotbalovém klubu trvale slábne.

V současné době TJ Orel disponuje následujícími fotbalovými týmy přihlášenými v okresních nebo krajských fotbalových soutěžích:

- „A“ tým (3. třída)
- dorost (krajská soutěž)
- starší žáci (okresní přebor)
- starší přípravka (okresní přebor)
- mladší přípravka (okresní přebor)

V obci nejsou organizovaně provozovány žádné jiné sportovní a volnočasové aktivity. Obyvatelé obce tak tyto aktivity provozují pouze na základě vlastní iniciativy.

Dostupnost sportovních zařízení v okolních obcích:

Chybějící sportovní zařízení nebo sportovní zařízení vyšší kvality jsou obyvatelům Orle poměrně snadno dostupná. Většinou se nachází v jeho nejbližším okolí, zejména v městech Slatiňany (2 km), Chrudim (5 km) a Pardubice (15 km). Dle typu sportovních zařízení jsou obyvatelům obce nejbliže tato zařízení:

- zimní stadion – Zimní stadion Chrudim, Enteria arena Pardubice
- sportovní hala – Sportovní hala Slatiňany, Sportovní hala města Chrudim
- atletický stadion – Slatiňany, Chrudim
- krytý plavecký bazén – Plavecký bazén města Chrudim
- venkovní koupaliště – Plovárna Slatiňany, Letní koupaliště Chrudim
- fitness centrum – Slatiňany, Chrudim
- sjezdové lyžování – Lyžařský areál Trhová Kamenice (18 km), SKI Hluboká (21 km), Skiareál Hlinsko (25 km)

- golfové hřiště – Golf & Country Club Svobodné Hamry (20 km), Golf Club Pardubice (27 km), Golf & Spa Kunětická hora (28 km)

1.1.6 Životní prostředí

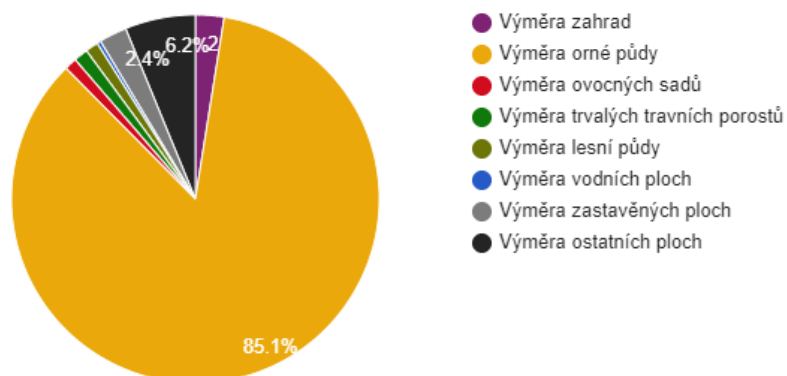
1.1.6.1 Stav životního prostředí

Půdní fond, členění, kvalita, míra ohrožení erozí:

Celková plocha území obce je 643,81 ha.

Zastoupení zemědělské a nezemědělské půdy v obci je výrazně nepoměrné. Zemědělská půda zabírá téměř 90 % území, nezemědělská půda následně okolo 10 % území.

Jak vyplývá z níže uvedeného grafu, struktura půdy na území obce je složena z více než 85 % z orné půdy, lesy tvoří 1,13% plochy. Zastavěná plocha zabírá 2,4 % rozlohy obce. Nejmenší plochu zabírají vodní plochy, a to pouze 2,2 ha. Obcí neprotéká žádný významný vodní tok, ani se na jejím území nenachází žádná vodní nádrž. Ve srovnání s širším územím se prokazuje charakter čistě venkovské obce s dominantní funkcí zemědělství.

Obr. 11 Struktura využití půdy v obci Orel v roce 2021

Zdroj: ČSÚ

Koeficient ekologické stability vyjadřuje poměr mezi přírodně stabilními plochami (jako jsou lesy, zahrady atd.) a plochami zastavěnými či intenzivně zemědělsky obdělávanými (tzv. nestabilními). Vyšší hodnota koeficientu obecně značí příznivější stav, hodnota vyšší než 1 znamená vyváženou (stabilní) krajinu. V obci Orel dosahuje koeficient hodnoty 0,07 (Zdroj: ČSÚ).

Pozemkové úpravy v obci:

Komplexní pozemkové úpravy byly v katastrálním území obce Orel dokončeny v roce 2018. Území obce je tak připraveno k tvorbě krajiny odpovídající jejímu historickému rázu a funkci a zajišťující obnovu venkovské krajiny se zahrnutím všech významných propojujících krajinných prvků.

Kvalita ovzduší:

Na území obce Orel nebyl dle dat ČHMÚ ISKO – pětiletých průměrných koncentrací znečišťujících látek v ovzduší v období 2017-2021 překročen žádný z imisních limitů stanovených zákonem o ochraně ovzduší 201/2012 Sb., v aktuálním znění. Kvalitu ovzduší v obci tak lze považovat za velmi dobrou.

Konkrétní průměrné koncentrace znečišťujících látek v ovzduší uvádí následující tabulka.

Tab. 27 Pětileté průměrné koncentrace znečišťujících látek v ovzduší na území obce Orel v období 2017-2021

Polutant	Průměrná koncentrace ($\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$)	Imisní limit ($\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$)
NO ₂	13,1	40
PM ₁₀	19,8	40
PM _{2,5}	14,8	20
benzen	0,8	5
benzo(a)pyren	0,8	1
As	1,2	6
Pb	0,004	0,5
Ni	0,5	20
Cd	0,4	5
SO ₂	9	20
NO _x	19,1	30

Zdroj: ČHMÚ

Nejbližšími stanicemi měřícími kvalitu ovzduší jsou:

- Pardubice-Dukla (13 km)
- Pardubice-Rosice (16 km)
- Sezemice (16 km)
- Hošťalovice (19 km)

Kvalita vody v tocích a vodních plochách:

Na území obce Orel se nenachází žádný vodní tok ani vodní plocha, na kterých by byla sledována kvalita vody. Území obce je prakticky bez jakýchkoliv hydrologických povrchových prvků.

Míra ohrožení hlukem, protihluková opatření:

Hlukové znečištění obce je spojeno zejména s liniovými dopravními stavbami, které území obce Orel protínají.

Nejvýznamnějším producentem hluku je zcela jistě **silnice I/37**, která trasou svého nového obchvatu Chrudimi a Slatiňan protíná nejzápadnější část území obce. Dle Celostátního sčítání dopravy 2020 v předmětném úseku (ještě před dostavbou obchvatu) projelo 13 557 vozidel denně, vč. 2 298 těžkých motorových vozidel. Jelikož se nová trasa I/37 nachází pouze cca 100 m od nejbližších obydlených domů Orle, zatížení hlukem z této komunikace by mohlo být pro obyvatele enormní. Z tohoto důvodu jsou na nové trase I/37 směrem k Orli vybudovány protihlukové stěny (vč. nadjezdu nad silnicí II/358).

Druhým vytíženým silničním tahem, který prochází přímo středem zastavěného území obce od západu k východu, je silnice **II/358**. Dle Celostátního sčítání dopravy 2020 na ní v úseku, který vede obcí, projede celkem 6 665 vozidel denně, vč. 809 těžkých motorových. Taková intenzita dopravy, spolu s pouze několikametrovou vzdáleností obydlených domů od tohoto silničního tahu (často oddělené pouze chodníkem), vytváří pro zde žijící obyvatele enormní hlukovou zátěž. Technické a územní možnosti zde bohužel neumožňují vybudování protihlukových opatření. Jednou z možností zlepšení situace může být položení tichého povrchu vozovky nebo výstavba obchvatu obce.

Určité hlukové zatížení, zejména pro obyvatele jižní části obce, představuje také jednokolejná železniční **trať č. 238** v úseku mezi Slatiňany a Zaječicemi. Nejbližší obývané domy jsou od trati vzdáleny cca 30 m. Vzhledem k regionálnímu charakteru trati, její návrhové rychlosti a maximálnímu počtu nižších jednotek vlaků za hodinu, nepředstavuje hluk z železniční trati vážný problém pro obyvatele. Protihluková opatření nejsou realizována.

Významné zdroje znečištění:

Na území obce Orel se dle Českého hydrometeorologického ústavu, Registru emisí a zdrojů znečištění ovzduší (REZZO), nachází jeden významný stacionární zdroj znečištění ovzduší (kategorie REZZO 1). Jedná se o provozovnu **ALUKOV a. s.**, areál průmyslové výroby, přičemž jsou zde sledovány emise těkavých organických látek (VOC). V roce 2022 bylo do ovzduší z tohoto zdroje vypuštěno 0,278 t těchto látek.

Brownfieldy, lokality s ekologickými zátěžemi:

Na území obce Orel se nenachází žádný brownfield.

Na území obce se dle informačního portálu SEKM (systém evidence kontaminovaných míst) nachází jedna lokalita se starou ekologickou zátěží, konkrétně skládka v lokalitě Tři Bubny. Předmětem kontaminace jsou zejména odpady, anorganické látky a kovy (vč. velmi nebezpečných). Lokalita byla zahrnuta do Národní inventarizace kontaminovaných míst (NIKM) – II. etapy a je zde doporučen další průzkum kontaminace.

Skládka se skládá z komunálního odpadu různorodého charakteru, ojediněle se vyskytuje také pneu. Přestože je skládka viditelně staršího data, je možné pozorovat místy nový odpad, lze tedy usuzovat, že je skládka stále aktivní. Odpad není soustředěn na jedno místo, je distribuován v porostu keřů podél silnice v délce cca 15 m. Potencionální šíření kontaminace bude probíhat v řádu metrů.

1.1.6.2 Ochrana životního prostředí

Na území obce Orel se dle Geoportalu České republiky a aplikace mapy Pardubického kraje nenacházejí významnější krajinné prvky, velkoplošná nebo maloplošná chráněná území, přírodní rezervace a památky, evropsky významné lokality, významné druhy živočichů a rostlin, památné stromy ani další krajinné prvky vyžadující ochranu.

1.1.7 **Správa obce**

1.1.7.1 Obecní úřad a kompetence obce

Obec Orel vznikla podle zákona č. 367/1990 Sb., o obcích ve znění pozdějších předpisů dnem voleb do obecního zastupitelstva v roce 1990. Obec vykonává svoje funkce podle zákona č. 128/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

V obci Orel není pověřený obecní úřad ani se nejedná o obec s rozšířenou působností. Jedná se o obec I. typu – tedy o obec s běžným obecním úřadem.

Organizační struktura

- Obec Orel
- Zastupitelstvo
- Finanční výbor zastupitelstva
- Kontrolní výbor zastupitelstva
- Kulturní komise

Obecní úřad Orel je složen ze starosty obce a tří pracovníků. Obec je členem Místní akční skupiny Chrudimsko a Mikroregionu Chrudimsko.

Obec zřizuje Základní a mateřskou školu (viz kapitola 1.1.5.1).

1.1.7.2 Hospodaření a majetek obce

Obec hospodaří dlouhodobě s vyrovnaným rozpočtem. K výrazné investici do kapitálu vysoce nad rámec obecního rozpočtu došlo v letech 2017-2018 (výstavba nového obecního úřadu) a v letech 2019-2020 (výstavba nové MŠ, která byla financována z vlastních zdrojů). Schodek obecního rozpočtu byl v dalších letech úspěšně kompenzován. Podíl běžných výdajů vykazuje ve sledovaném období klesající tendenci, což je pro vývoj hospodaření obce pozitivní a dává to

prostor ke značné investiční aktivitě obce. Obec je též velmi aktivní v čerpání dotačních prostředků, zejména investičních, což se odráží i ve výše zmíněné pozitivně hodnocení investiční aktivitě. Hospodaření obce lze hodnotit velmi pozitivně.

Bilance rozpočtového hospodaření v posledních 5 letech:

Tab. 28 Bilance hospodaření obce Orel v letech 2018–2022

Rok	Příjmy	Výdaje	Bilance hospodaření
2018	12 842 000,00 Kč	-14 447 000,00 Kč	-1 605 000,00 Kč
2019	15 381 000,00 Kč	-12 839 000,00 Kč	2 542 000,00 Kč
2020	13 400 000,00 Kč	-23 616 000,00 Kč	-10 216 000,00 Kč
2021	19 270 000,00 Kč	-8 275 000,00 Kč	10 995 000,00 Kč
2022	17 704 000,00 Kč	-11 087 000,00 Kč	6 617 000,00 Kč

Zdroj: Obec Orel

Získané nenárokové dotace v posledních 5 letech:

Investiční aktivita obce je do značné míry (mnohdy výhradně) určována existencí dotačních zdrojů, resp. dotační politikou ČR. Úspěšnost dotačních žádostí je v obci velmi výrazná. Od roku 2018 byly rozvojové dotační zdroje použity takto:

Tab. 29 Získané dotace pro obec Orel v letech 2018–2022

Rok	Výše dotace	Účel dotace
2018	70 000,00 Kč	kanalizace – napojení obce Zaječice
	20 000,00 Kč	oprava místní komunikace (Program obnovy venkova Pk)
	814 006,00 Kč	sběrné místo na OÚ
	544 200,00 Kč	dotace na hasičárnu
2019	27 000,00 Kč	dotace na zásahové oděvy hasičům
	110 000,00 Kč	dotace chodník (Program obnovy venkova Pk)
2020	125 000,00 Kč	dostavba splaškové kanalizace z obce Zaječice
	80 000,00 Kč	zpevněné plochy odpadových sběrných hnízd (Program obnovy venkova Pk)
	570 000,00 Kč	dostavba splaškové kanalizace z obce Zaječice
2021	1 087 700,00 Kč	dotace na opravu polní cesty - 1. etapa (Program rozvoje venkova)
	110 000,00 Kč	opravu části místní komunikace ve III. ulici (Program obnovy venkova Pk)
2022	100 000,00 Kč	opravu fasády budovy čp. 67 – pekárny (Program obnovy venkova Pk)
	750 000,00 Kč	dotace na nákup nového hasičského dopravního vozidla
	914 000,00 Kč	dotace na opravu polní cesty - 2. etapa (Program rozvoje venkova)
	10 000,00 Kč	dotace na nákup motorové pily s příslušenstvím pro hasiče
CELKEM		5 331 906,00 Kč

Zdroj: Obec Orel

Finanční majetek obce:

K 31.12.2022 tvořil finanční majetek obce:

- dlouhodobý majetek: 14 799 000,- Kč (akcie VAK Chrudim)
- krátkodobý majetek: 22 765 000,- Kč

Nemovitý majetek obce, jeho stav a způsob využívání:

Nemovitý majetek obce tvoří:

- a) pozemky – jsou pronajímány následujícím soukromým i právnickým osobám:

Tab. 30 Seznam nájemců obecních pozemků

nájemce	rozloha (m3)
Jan Zitko	43 951
ORZES s.r.o. Orel	111 396
OSEVA Agri Chrudim a.s.	7 522
MILZA ZD Zaječice	1 500
CELKEM	164 369

Zdroj: Obec Orel

- b) budovy:

- čp. 71 ZŠ a MŠ
- čp. 67 pekárna
- čp. 13 prodejna smíšeného zboží
- čp. 38 obecní úřad

Ekonomické výsledky hospodaření zřizovaných organizací:

Obec zřizuje pouze jednu organizaci, a to Základní a mateřskou školu. Ekonomický výsledek hospodaření ZŠ a MŠ Orel uvádí následující tabulka:

Tab. 31 Ekonomický výsledek hospodaření ZŠ a MŠ Orel v letech 2018–2022

Rok	Ekonomický výsledek ZŠ a MŠ
2018	611,00 Kč
2019	18 250,00 Kč
2020	1 265,00 Kč
2021	905,00 Kč
2022	286,00 Kč

Zdroj: Obec Orel

Vlastní hospodářskou činnost obec Orel nemá.

1.1.7.3 Bezpečnost

Řízení rizikových situací:

Krizové řízení obce je pro její území zajišťováno ze strany ORP Chrudim. Ta je zodpovědná také za zpracování krizového plánu ORP, který je platným i pro území obce Orel. Při Městském úřadu Chrudim je pro řízení krizových situací zřízeno Oddělení krizového řízení v rámci Odboru kanceláře tajemníka.

Klíčovým orgánem krizového řízení je **Bezpečnostní rada Obce s rozšířenou působností Chrudim**.

Bezpečnostní rada obce s rozšířenou působností Chrudim je poradní orgán starosty obce s rozšířenou působností pro přípravu na krizové situace na území správního obvodu obce s rozšířenou působností. Předsedou bezpečnostní rady je starosta města Chrudim, členy jsou 1. místostarosta, vedoucí oddělení krizového řízení MěÚ Chrudim, tajemník MěÚ Chrudim, příslušník Policie ČR, Hasičského záchranného sboru, velitel Městské policie Chrudim a velitel JSDH Chrudim. Bezpečnostní rada zasedá minimálně dvakrát ročně na řádných jednáních nebo v případě naléhavé potřeby.

Návazným orgánem v této oblasti je **Krizový štáb určené obce – města Chrudim**.

Krizový štáb je pracovním orgánem starosty města. Jeho vedoucím je starosta města.

Členy krizového štábu jsou:

- členové bezpečnostní rady města Chrudim
- stálá pracovní skupina krizového štábu
- zástupci IZS
- členové odborných skupin krizového štábu
- externí odborníci krizového štábu

Rizika živelných pohrom a jejich předcházení:

Území správního obvodu ORP Chrudim (tedy i území obce Orel) patří mezi exponovaná území z hlediska zvýšených rizik mimořádných událostí způsobených změnou klimatu jako jsou extrémní a déletrvajícím suchem, orkány a větrné smrště, sněhové srážky a masivní námrazy. Při prevenci a řízení rizik živelných pohrom na území obce je tedy nutné brát na tento fakt ohled.

Činnosti obce a jejích obyvatel by tedy vždy měly být co nejvíce uzpůsobené boji s tímto nebezpečím. Přístup k předcházení výše uvedených rizik není na území obce centralizován. Je však zaveden systém včasného varování před živelnými katastrofami v podobě hlášení obecního rozhlasu a mobilního rozhlasu.

Území obce není ohroženo masivními záplavami nebo povodněmi, a to především díky absenci jakéhokoliv většího vodního toku nebo vodní nádrže. Na území obce se dle Národního geoportálu CENIA nenachází žádné záplavové území.

Obec má zpracovaný a zastupitelstvem obce schválený **povodňový plán**, který upravuje následující záležitosti v oblasti povodňové ochrany:

- Složení povodňové komise OÚ (zástupci samosprávy, SDH)
- Identifikaci nebezpečných povodňových situací – náhlé tání a přivalové deště s hrozcím zahlcením kanalizace a vodou tekoucí obcí od severu po silnici III/3583 a od východu po silnici II/358
- Zajištění hlásné a varovné služby
- Sestavení zásahových jednotek s využitím občanů, členů SDH, pracovníků firem (Orzes, ALUKOV, HOLD)

Začlenění do integrovaného záchranného systému:

Území obce je začleněno do integrovaného záchranného systému, jehož základními složkami jsou:

- Hasičský záchranný sbor ČR – nejbližší výjezdová základna – Chrudim; 5 km
- jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany
 - nejbližší jednotka požární ochrany kategorie I, III – Chrudim (5 km)
 - nejbližší jednotka požární ochrany kategorie II – Slatiňany (2 km)
 - nejbližší jednotka požární ochrany kategorie IV – Pardubice (16 km)
 - nejbližší jednotka požární ochrany kategorie V – Orel
- poskytovatelé zdravotnické záchranné služby – nejbližší výjezdová základna – Chrudim; 5 km (rychlá zdravotnická pomoc, rychlá lékařská pomoc)
- Policie ČR – nejbližší stanice – Územní odbor a obvodní oddělení Chrudim (7 km)

Obec Orel zřizuje jednotku SDH Orel, jedná se o jednotku požární ochrany V. kategorie. V roce 2022 jednotka SDH Orel dle Statistické ročenky HZS Pardubického kraje zasahovala u jedné události (technický zásah).

Varování obyvatel před nebezpečím:

Varování obyvatel obce Orel před živelným nebo jiným nebezpečím je zajištěno prostřednictvím funkčního obecního rozhlasu a mobilního rozhlasu, který funguje na principu zasílání SMS zpráv, e-mailů nebo zpráv v aplikaci. Ta zároveň umožňuje i poslech běžných hlášení obecního rozhlasu přímo z mobilního telefonu. Obecní i mobilní rozhlas ohlašují mj. krizové situace typu výpadky energií, blížící se vichřice, dopravní uzavírky apod.

Míra kriminality a aktivity zaměřené na prevenci kriminality:

V období let 2018-2022 bylo na území obce Orel spácháno a Policií ČR řešeno celkem 355 přestupků a trestných činů, což činí průměr 71 přečinů ročně a míra kriminality se dá vyjádřit hodnotou cca 88 spáchaných trestných činů a přestupků na 1000 obyvatel ročně. Tato hodnota je nižší než srovnatelný údaj většiny sousedních měst a obcí (Slatiňany 89, Zaječice 103, Chrudim 106, Lukavice 127, Kočí 193) stejně jako údaj u vyšších územně správních celků

(okres Chrudim 93, Pardubický kraj 95, ČR 125). Míru kriminality v obci tak lze považovat za nízkou.

Rozdělení na jednotlivá porušení zákona ve sledovaném období uvádí následující tabulka.

Tab. 32 Porušení zákona v obci Orel v letech 2018–2022

typ přečinu	počet (2018-2022)
přestupky	322
majetková trestná činnost	12
krádeže vloupáním	6
krádeže	4
dopravní nehody	4
toxikománie	4
násilná trestná činnost	1
podvody	1
extremismus	1
CELKEM	355

Zdroj: Policie ČR; Mapa kriminality

Obec na svém území nerealizuje žádné konkrétní aktivity zaměřené na prevenci kriminality.

1.1.7.4 Vnější vztahy a hrozby

Členství obce v organizacích a sdruženích:

Obec Orel je členem následujících organizací a sdružení:

Místní akční skupina Chrudimsko

Místní akční skupina Chrudimsko, z. s. byla založena v roce 2013 s cílem podporovat udržitelný rozvoj svého území. Prostřednictvím strategie komunitně vedeného místního rozvoje (CLLD) se snaží prosazovat principy udržitelného rozvoje a místní Agendy 21.

Spolek působí jako místní iniciační, řídicí a kontrolní orgán v rámci programových rámců CLLD. Prostřednictvím těchto programů MAS podporuje projekty různých subjektů, které jsou v souladu s rozvojovou strategií území. Realizuje rovněž vlastní rozvojové projekty.

MAS Chrudimsko má v době zpracování tohoto dokumentu 45 aktivních členů, z toho 11 členských obcí. Obec Orel, zastoupená svým starostou, je členem výběrové komise MAS. Vlastnický podíl obce Orel v MAS Chrudimsko činí 2,00 %.

Mikroregion Chrudimsko

Mikroregion Chrudimsko byl jako svazek obcí založen v roce 2001. K datu zpracování tohoto dokumentu má tento svazek celkem 29 členů – členských obcí. Obec Orel je, stejně jako ostatní

členské obce, členem Valné hromady svazku. Vlastnický podíl obce Orel v Mikroregionu Chrudimsko činí 1,92 %.

Základním cílem Mikroregionu Chrudimsko je další rozvoj členských měst a obcí a jejich vyrovnání evropským standardům a vývojovým trendům 21. století ve všech oblastech lidského života. S ohledem na velikost území a počet členských obcí se jeví jako velmi efektivní role mikroregionu jako koordinátora meziobecní spolupráce.

Náklady a přínosy zapojení obce v jednotlivých organizacích:

Jedinými náklady obce, které jsou spojené s členstvím ve výše uvedených organizacích, jsou členské příspěvky, kterými obec každoročně přispívá na provoz a fungování v těchto organizacích. Jejich výše je však vzhledem k výši rozpočtu obce a k výši ekonomického i neekonomického profitu z členství zanedbatelná. Výše ročního členského příspěvku v organizacích je v případě obce Orel následující:

MAS Chrudimsko – 5.000 Kč

Mikroregion Chrudimsko – 9.600 Kč

Přínosy z členství v MAS Chrudimsko a Mikroregionu Chrudimsko rozhodně převažují nad náklady. Jedná se v první řadě o jasně vyčíslitelné ekonomické přínosy, které se projevují zejména v podobě přijatých dotací prostřednictvím MAS Chrudimsko (v řádech až milionů Kč – např. projekty Rekonstrukce polní cesty Orel – 1. a 2. etapa) a zároveň také o benefity neekonomické povahy jako je přístup k informacím vč. jejich zprostředkování a interpretace, možnost sdílení příkladů dobré praxe a účast na platformách regionálního rozvoje.

Výrobky a produkty pocházející z území MAS Chrudimsko a MAS Železnohorský region se mohou také ucházet o značku ŽELEZNÉ HORY regionální produkt®. Tato značka garantuje zejména místní původ výrobku a vazbu na region Železných hor, ale také jeho kvalitu a šetrnost k životnímu prostředí, což místním živnostníkům, zemědělcům, malým a středním firmám přináší konkurenční výhody, propagaci a reklamu.

Partnerské regiony a obce v ČR a zahraničí:

Obec Orel nemá žádné smluvně vázané partnerské obce nebo regiony. Tento stav odpovídá velikosti obce, kdy je absence partnerských subjektů standardní.

1.2 VÝCHODISKA NÁVRHOVÉ ČÁSTI

Z klíčových výstupů analytické části vyplývá, že Orel je menší obec se zajištěnou základní občanskou vybaveností, ale významným zaměstnavatelem na svém území. Vzhledem k polohovým charakteristikám je pro udržení stavu obyvatelstva nutné rozvíjet kulturní a volnočasové zázemí pro široké věkové spektrum obyvatel včetně udržení provozu, kvality a kapacit mateřské a základní školy a posilovat odkaz místních tradic s vazbou na současné možnosti ekonomizace tohoto potenciálu.

1.2.1 SWOT analýza

Na základě výstupů analytické části byla sestavena SWOT analýza pro obec Orel, která charakterizuje její slabé a silné stránky, příležitosti a hrozby.

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
Geografická poloha a území	
<ul style="list-style-type: none"> • Dobrá poloha obce v území • Blízkost turistické oblasti Železné hory 	<ul style="list-style-type: none"> • Nízká zalesněnost území • Neexistence turistických atraktivit
Obyvatelstvo	
<ul style="list-style-type: none"> • Nízká hodnota indexu stáří • Rostoucí hodnota indexu ekonomického zatížení • Vyšší tempo růstu počtu dětí a mladistvých ve skupině 0–14 let než počtu osob ve věku 65 let a více • Podpora TJ Orel ze strany obce 	<ul style="list-style-type: none"> • Nízký přirozený přírůstek obyvatel • Klesající saldo migrace v posledních letech • Nízká intenzita bytové výstavby • Sestupná tendence zájmu dětí o sportovní činnost
Hospodářství	
<ul style="list-style-type: none"> • Relativně rozvinuté živnostenské podnikání • Přítomnost velké firmy ALUKOV v obci – vysoká zaměstnanost • Vyšší dojíždka do zaměstnání než vyjíždka • Relativně nízká nezaměstnanost v obci 	<ul style="list-style-type: none"> • Nepřítomnost ploch pro podnikání • Nenavázaná spolupráce s podnikateli • Nedostatek služeb jako např. kadeřnictví, kosmetika
Infrastruktura	
<ul style="list-style-type: none"> • Příznivá dopravní poloha obce • Dobré napojení obce na silnice vyšších tříd • Vyhovující dopravní obslužnost a dostupnost obce • Blízkost a dobrá dostupnost mezinárodního letiště Pardubice • Relativně dobrý technický stav místních komunikací • Kvalitní hospodaření s odpady 	<ul style="list-style-type: none"> • Špatný technický stav silnic v obci • Nepřítomnost oddělených cyklostezek • Špatný technický stav a nedostatek chodníků • Nedostatek parkovacích míst • Ohrožená bezpečnost cyklistů na hlavním tahu • Nepřítomnost vlakové zastávky v obci

Vybavenost obce	
<ul style="list-style-type: none"> • Přítomnost obchodu s potravinami • Přítomnost ZŠ a MŠ v obci • Dostatečná kapacita ZŠ a MŠ • Sociální služby a zdravotní péče v dosahu 10 km od obce • Přítomnost sportovního hřiště v obci • Základní komerční služby – prodejna smíšeného zboží, pekárna • Kvalitní areál fotbalového hřiště • Velmi dobrá dostupnost kulturních zařízení v okolních obcích (městech) • Tradice pořádání společenských akcí • Přítomnost kulturních památek • Velmi dobrá dostupnost sportovních zařízení v okolních obcích (městech) 	<ul style="list-style-type: none"> • Nepřítomnost veřejných prostranství – lavičky apod. • Nepřítomnost sociálních služeb v obci • Nepřítomnost lékařských/zdravotnických služeb v obci • Špatný technický stav budovy ZŠ • Absence obecních pozemků pro kulturu a sport • Absence kulturního domu, víceúčelového hřiště • Absence knihovny, muzea apod. • Absence většího počtu sportovních klubů
Životní prostředí	
<ul style="list-style-type: none"> • Dobrá kvalita ovzduší v obci • Vysoký podíl orné půdy • Dokončené pozemkové úpravy • Absence brownfieldů 	<ul style="list-style-type: none"> • Nepřítomnost významných krajinných prvků • Nepřítomnost vodních toků a ploch • Zatížení hlukem ze silničních komunikací • Přítomnost lokality s ekologickou zátěží
Správa obce	
<ul style="list-style-type: none"> • Vysoká a úspěšná dotační aktivita • Dlouhodobě vyrovnaný obecní rozpočet • Mobilní rozhlas • V obci se nenachází žádné záplavové území • Zpracovaný povodňový plán • Přítomnost jednotky požární ochrany v obci • Nízká míra kriminality • Členství v MAS Chrudimsko a Mikroregionu Chrudimsko 	<ul style="list-style-type: none"> • Oblast s riziky mimořádných událostí způsobených změnou klimatu • Absence partnerských obcí

PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
<ul style="list-style-type: none"> • Oprava silniční komunikace a vytvoření sítě chodníků po vsi • Výstavba cyklostezek • Výstavba a zvelebení veřejného prostranství • Vytvoření a rozšíření zázemí pro volnočasové aktivity občanů • Díky čisté kvalitě ovzduší příležitost pro rozvoj bydlení • Vybudování vlakové zastávky v obci • Rekonstrukce budovy základní školy • Posílení sociálních služeb • Posílení zdravotnických služeb • Výstavba sportovní haly • Výstavba kulturního domu • Výstavba multifunkčního hřiště • Získání pozemků od soukromých vlastníků pro obecní účely • Spolupráce s firmou ALUKOV – odkup pozemků na bydlení • Rozvoj komunitní energetiky • Rozšíření sportovní činnosti vč. prostor/možností pro sportování • Zřízení kulturní komise • Větší propagace kulturních památek na území obce • Rozvoj areálu fotbalového hřiště • Propagace a rozvoj discgolfového hřiště • Efektivnější využití rozlehlé plochy orné půdy • Úprava krajiny po pozemkových úpravách • Likvidace staré ekologické zátěže • Čerpání dotačních prostředků i benefitů nefinanční povahy plynoucích z členství v MAS Chrudimsko a Mikroregionu Chrudimsko • Založení partnerských vztahů s jinými obcemi 	<ul style="list-style-type: none"> • Zvyšující se index ekonomické zátěženosti. • Nedostatek finančních obecních prostředků. • Úpadek zemědělské prvovýroby • Zánik mateřské či základní školy • Ekonomická neudržitelnost služeb komerční vybavenosti • Snížení dopravní obslužnosti území • Nedostatečná nabídka zájmových aktivit pro děti a mládež • Stárnutí populace – pokles obyvatel v produktivním věku • Snížení počtu místních obyvatel • Migrace obyvatel za prací • Nerozvíjení se obce kvůli nedostatku obecních pozemků • Nepodpora sportu ze strany obce • Nezájem obyvatel o pořádání a návštěvu společenských akcí • Snížení zájmu obyvatel o sportovní aktivity • Odliv zájemců o sport do okolních měst • Zhoršení kvality ovzduší • Kontaminace půdy • Negativní důsledky hlukového znečištění • Zvýšení emisí škodlivin významného zdroje znečištění (ALUKOV) • Kontaminace životního prostředí v lokalitě staré ekologické zátěže • Vznik mimořádných událostí způsobených změnou klimatu • Zrušení jednotky požární ochrany v obci • Zhoršení míry kriminality • Ukončení činnosti MAS Chrudimsko nebo Mikroregionu Chrudimsko

2 NÁVRHOVÁ ČÁST

V předchozích kapitolách byly detailněji popsány jednotlivé stránky obce a aktuální situace v Orli. Tyto zjištěné informace byly vyhodnoceny za pomoci strategické analýzy, tzv. SWOT analýzy (analýza silných a slabých stránek obce, jejich příležitostí a ohrožení) a doplněny o informace získané prostřednictvím komunikace s obcí. Na základě výstupů SWOT analýzy a komunikace s obcí byla stanovena vize strategického dokumentu, která byla rozpracována do podoby strategických cílů, jejich opatření a rozvojových aktivit.

Strategická vize

Jedná se o základní kámen Plánu rozvoje obce. K naplnění strategické vize slouží strategické cíle. Vize je ve své podstatě stav, do kterého bychom chtěli obec postupem času a prostřednictvím jednotlivých cílů dostat. Cíle vycházejí ze SWOT analýzy – využití příležitostí a omezení hrozeb, abychom slabé stránky proměnili v silné stránky.

Vize:

„Orel – bezpečná a atraktivní obec pro bydlení s vytvořeným kvalitním zázemím pro volnočasové aktivity“.

Cíle:

1. Zajištění stabilního růstu obce a tím zvýšení kvality života v Orli v souladu s principy udržitelného rozvoje (prostřednictvím rozvoje dopravní, technické a doprovodné infrastruktury)

Opatření 1.1. Dopravní infrastruktura

AKTIVITY:

- Rekonstrukce komunikace II/358 od středu obce směrem na Slatiňany
 - nositel: Pardubický kraj

- Vybudování nové cyklostezky
 - nositel: Obec Orel

- Podpora udržitelných forem dopravy
 - nositel: Obec Orel

- Vybudování severního obchvatu obce
 - nositel: Pardubický kraj

- Rekonstrukce a výstavba chodníků
 - nositel: Obec Orel
- Oprava a výstavba místních komunikací
 - nositel: Obec Orel
- Vybudování vlakové zastávky v obci
 - nositel: Správa železnic, České dráhy
- Vybudování doprovodné infrastruktury k vlakové zastávce
 - nositel: Obec Orel

Opatření 1.2. Technická infrastruktura

AKTIVITY:

- Rekonstrukce a výstavba veřejného osvětlení
 - nositel: Obec Orel
- Rekonstrukce budov v majetku obce
 - nositel: Obec Orel
- Oprava kanálových vpustí
 - nositel: VaK Chrudim, Obec Orel
- Pořízení komunální techniky
 - nositel: Obec Orel
- Pořízení nízkoenergetických zdrojů energií
 - nositel: Obec Orel

Opatření 1.3 Doprovodná infrastruktura a udržitelný rozvoj

AKTIVITY:

- Bytová výstavba na pozemcích firmy ALUKOV
 - nositel: Obec Orel, ALUKOV, soukromí majitelé, developři
- Zajištění pozemků pro obecní účely
 - nositel: Obec Orel
- Propagace obce a potenciálních turistických cílů v obci

- nositel: Obec Orel, organizace destinačního managementu
- Umístění drobného mobiliáře v místech setkávání obyvatel
 - nositel: Obec Orel, majitelé pozemků
- Rozvoj spolupráce s klíčovými zaměstnavateli v obci
 - nositel: Obec Orel, ALUKOV, další velcí zaměstnavatelé v obci
- Úpravy v krajině posilující úlohu přírody v její tvorbě
 - nositel: Obec Orel
- Účinné využívání národních a evropských dotačních zdrojů
 - nositel: Obec Orel, TJ Orel, SDH Orel, podnikatelské subjekty působící v obci

2. Život v obci (podpora kulturního a sportovního/společenského života v obci, informovanost a komunikace s občany)

Opatření 2.1 Rozvoj společenského života

AKTIVITY:

- Výstavba multifunkčního hřiště
 - nositel: Obec Orel, TJ Orel
- Výstavba sportovní haly
 - nositel: Obec Orel, TJ Orel
- Rozvoj areálu discgolfového hřiště vč. doprovodných akcí
 - nositel: Obec Orel
- Výstavba/vybudování kulturního sálu
 - nositel: Obec Orel, provozovatelé pohostinství
- Rozvoj společenských aktivit v obci
 - nositel: Obec Orel, Kulturní komise, SDH Orel, TJ Orel
- Podpora sportovních činností a aktivit v obci
 - nositel: Obec Orel

- Aktivita vedoucí ke zvýšení zájmu dětí a mládeže o sport
 - nositel: Obec Orel, TJ Orel
- Aktivní účast v činnostech MAS Chrudimsko a Mikroregionu Chrudimsko
 - nositel: Obec Orel

Opatření 2.2 Občanská vybavenost

AKTIVITY:

- Kompletní rekonstrukce budovy ZŠ vč. přístavby
 - nositel: Obec Orel
- Zvýšení kvality vzdělávání na ZŠ a MŠ prostřednictvím modernizace vybavení a vzdělávání zaměstnanců
 - nositel: ZŠ a MŠ Orel, Obec Orel
- Podpora činnosti a materiálního vybavení jednotky SDH Orel
 - nositel: Obec Orel
- Zajištění prostor pro činnost zdravotních nebo sociálních služeb
 - nositel: Obec Orel
- Úpravy veřejného prostranství
 - nositel: Obec Orel
- Dovybavení sběrného místa
 - nositel: Obec Orel, AVE CZ, Recycling – kovové odpady

Zásobník aktivit:

A) Prioritní aktivity

Tab. 33 Přehled prioritních aktivit obce Orel pro roky 2023–2030

	projektový záměr	harmonogram	odhadované náklady	bližší popis
1.	rekonstrukce a výstavba veřejného osvětlení	2023–2030	2 mil. Kč	průběžně celá obec
2.	opravy a rekonstrukce budov v majetku obce	2023–2030	2 mil. Kč	ZŠ, prodejna smíšeného zboží, pekárna
3.	opravy, rekonstrukce a výstavba místních komunikací	2023–2030	20 mil. Kč	v intravilánu obce
4.	rekonstrukce a výstavba chodníků	2023–2030	20 mil. Kč	v intravilánu obce
5.	úpravy veřejného prostranství	2023–2030	500 tis. Kč	
6.	oprava kanálových vpustí	2023–2030	500 tis. Kč	

7.	dovybavení sběrného místa	2023–2030	200 tis. Kč	kontejnery
8.	pořízení komunální techniky	2023–2030	2 mil. Kč	štěpkovač, sekačky, nákladní vozidlo
9.	rekonstrukce budovy základní školy, včetně přístavby	2023–2030	40 mil. Kč	
10.	výstavba víceúčelového hřiště	2023–2030	5 mil. Kč	
11.	výstavba sportovní haly	2024–2030	30 mil. Kč	
12.	výstavba kulturního domu	2024–2030	30 mil. Kč	
13.	pořízení nízkoenergetických zdrojů energií	2023–2030	2 mil. Kč	

Zdroj: Obec Orel

B) Další aktivity

Tab. 34 Přehled dalších možných aktivit pro rozvoj obce Orel v letech 2023–2030

	projektový záměr	harmonogram	odhadované náklady	blížeší popis
1.	budování cyklostezek na území obce	2023–2030	-	kolem II/358 i další
2.	propagace a podpora udržitelných forem dopravy	2023–2030	-	opatření pro chodce a cyklisty, dobíjecí stanice
3.	vybavení prostoru nové vlakové zastávky	2023–2030	-	mobiliář, informační tabule, navigace
4.	nákup pozemků pro účely rozvoje obce	2023–2030	-	intravilán i extravilán obce, např. pro zdravotní a sociální služby
5.	propagační činnosti obce, vytvoření turistických produktů	2023–2030	-	např. propagace discgolfového hřiště, kulturních památek
6.	rozvoj spolupráce obce s klíčovými zaměstnavateli	2023–2030	-	průběžně, princip PPP projektů s pozitivou pro všechny strany
7.	krajinné úpravy po pozemkových úpravách	2023–2030	-	např. za účelem lepšího zadržení vody v krajině
8.	pořádání společenských a sportovních akcí v areálu discgolfového hřiště	2023–2030	-	
9.	vytvoření nových společenských událostí	2023–2030	-	vč. rozšíření jejich tematického zaměření
10.	vytvoření nových pravidelných sportovních událostí	2023–2030	-	
11.	propagace sportovních aktivit u dětí a mládeže	2024–2030	-	v rámci MŠ a ZŠ, vhodným výběrem akcí v obci
12.	rozvoj kompetencí zaměstnanců MŠ a ZŠ	2024–2030	-	vč. pořízení moderního vybavení pro jejich práci a pro vzdělávání dětí
13.	materiální podpora jednotky SDH Orel	2023–2030	-	vybavení, vzdělávání hasičů

Zdroj: Obec Orel